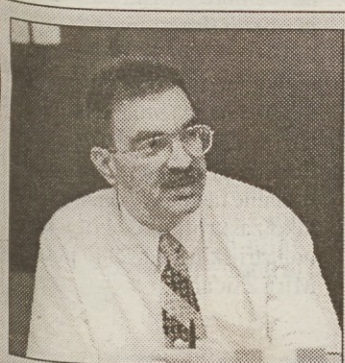

Delavska enotnost

Glasiło Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 26. junija 1997 ☆ številka 23 ☆ letnik 56

Davor Juric, predsednik Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške, je nedavno obiskal kolege v Sloveniji. Za Delavsko enotnost je med drugim povedal, da jim največ težav povzročajo novi kapitalisti, ki so prevzeli lastništvo večine gospodarskih podjetij. (več na strani 3)

Marica Gorjan, predsednica sveta delavcev Elektrotehne SET, pravi, da uprava podjetja odlaša z ureditvijo pogojev za soupravljanje. (več na strani 4)

V tednu, ko smo praznovali šesto obletnico naše državnosti, smo poleg številnih zanosnih besed o naši uspešnosti slišali tudi marsikaj zaskrbljujočega. Na prvem mestu omenimo podatek, ki ga je predsednik države Milan Kučan povedal na tiskovni konferenci, da 14 odstotkov naših družin živi v revščini. Pri tem je verjetno mislil zlasti na nezaposlene in druge socialne podpirance. Pomembno je tudi opozorilo finančnega ministra Mitje Gasparija, da imamo 1,5-krat več kreditov, kot zaslužimo. Zaradi tega lahko

bili vrnjenih desetine tisočev hektarjev naših najlepših gozdov.

Ta petek naj bi delavci Zlatarne Celje, potem ko pol leta niso prejeli plač, dočakali stečaj, ki jim bo dal vsaj minimalno socialno varnost. Banke so jim pol leta obljubljale rešitev, vendar ves ta čas skrbele le zase, saj so zanesljivo najuspešnejši del našega gospodarstva. Zlatarji, ki so skoraj ves ta čas stavkali, zdaj nimajo možnosti, da bi bankirjem in drugim, ki so jih tako dolgo držali v negotovosti, to poplačali.

Po šestih letih nismo vsi na boljšem

pričakujemo omejitve pri najemanju kreditov, s katerimi zdaj kupujemo večinoma predrage avte.

Ministrski predsednik Janez Drnovšek je ta teden v svojem govoru na zasedanju Organizacije združenih narodov poudaril nujnost večje odgovornosti pri varovanju gozdov. Hkrati so liderji naših strank tekmovali v dušebrižništvu za vsak košček naše zemlje, ki da ga bomo branili pred tujci iz Evropske unije, v katero pa da moramo vstopiti. Groteskno pri tem je, da vsaj dve stranki, če ne celo tri, še naprej podpirajo zakon o denacionalizaciji, po katerem bodo tuji fevdalci do-

Podpis socialnega sporazuma je po volji delodajalcev odložen do takrat, ko jim bo vlada zagotovila zmanjšanje javne porabe. Za zaščito najslabše plačanih delavcev je vlada vložila v parlament zakon, ki bo nadomestil del socialnega sporazuma. Gre za minimalno plačo 59.150 tolarjev in način usklajevanja plač z rastjo življenjskih stroškov. Če tega zakona poslanci ne bodo sprejeli ta četrtek, bo nastala pravna praznina, zaradi katere bo prikrajšanih veliko tistih, ki zaščito najbolj potrebujejo.

F. K.

Stečajni postopek za bivšo Elektrokovino traja zelo dolgo. Stečajni upravitelj skuša zmanjšati terjatve delavcev, ki jih zastopa strokovna služba območne organizacije ZSSS za Podravje. Edmund Ozimič, sekretar SKEI za Podravje, si prizadeva, da bi bili delavci v enakem položaju kot drugi upniki.

(več na strani 8)

Pomladansko poročilo vladnega urada za makroekonomske raziskave kaže, da bi naša država lahko vstopila v Evropsko unijo kot enakopravna partnerica. Možnosti našega enakopravnega vstopa pa so odvisne zlasti od enotnega delovanja vseh dejavnikov.

(več na strani 9)

Odbojkarice na mivki, ki so nastopale z emblemi Sindikata delavcev stanovanjskega in komunalnega gospodarstva Slovenije, so v demonstrativni tekmi premagale moške tekmece iz Tržiča. Kasneje so se pomerile še z drugimi moškimi ekipami. Dokler so imele moči, so zmagovale. Ko pa jih je po štirih urah premagalo močno junijsko sonce, so odnehale.

sindikalni
ZAGUPNIK

Pogovor z brezposelnimi delavci, ki so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje v Mariboru, je pokazal, da nimajo upanja na novo zaposlitev. Večinoma si pomagajo z delom na črno (več na strani 5).

Sindikat Henkla Zlatoroga ima dobre izkušnje s tujim lastnikom, pravi Petra Haas, predsednica sindikata tega podjetja, ki se je zelo uspešno izvilo iz težav po spremembi sistema in izgubi jugoslovanskega trga. Zdaj prednjači tudi pri skrbi za delavce. (več na strani 12)

VEČINA DELODAJALCEV V ORMOŽU SPOŠTUJE KOLEKTIVNE POGODBE

Ormoško gospodarstvo se je v minulih desetletjih razvijalo relativno počasi, vendar stabilno. K umirjeni rasti je prispevala tudi raznolika gospodarska struktura v občini, ki obsega številne dejavnosti od kmetijstva in živilskopredelovalne industrije do tekstilne in kemijske industrije ter gradbeništva in komunalnih dejavnosti. Kadar imajo težave v eni gospodarski panogi, jim gre običajno bolje v drugi in obratno. Zato med rezultati, ki jih ormoško gospodarstvo dosega v časih konjunktne in v kriznih časih ni takšnih razlik kot v nekaterih drugih slovenskih mestih, kjer je uspešnost celotnega gospodarstva v občini ali celo v regiji odvisna samo od enega ali dveh velikih podjetij. Čeprav se tudi ta čas v ormoškem gospodarstvu ne srečujejo z večjimi težavami, pa to še ne pomeni, da delavci in sindikati nimajo nobenih problemov in da sedijo križem rok. O dejavnosti ormoških sindikalistov smo se pogovarjali s sekretarko v območni organizaciji ZSSS za Podravje in sekretarko krajevne pisarne ZSSS v Ormožu Miro Žličar.

Večina delavcev je včlanjena v ZSSS

"V ormoškem gospodarstvu je v Zvezo svobodnih sindikatov vključenih okoli 3000 delavcev in nekaj sto delavcev v negospodarstvu, še zlasti v državnih organih in družbenih organizacijah," pojasnjuje sekretarka v območni organizaciji ZSSS za Podravje in vodja krajevne pisarne ZSSS v Ormožu Mira Žličar. Sicer pa je v občini Ormož, ki ima 17.500 prebivalcev, nekaj več kot 5000 delovno aktivnih ljudi in okoli 1500 brezposelnih.

"V zadnjem času se k nam po pomoč zateče največ delavcev zaradi tega, ker menijo, da so bili nezakonito opredeljeni in odpušteni kot trajno presežni delavci. Prav tako nas čedalje več delavcev obvešča, da jih je delodajalec zaposlil samo za določen čas, čeprav po zakonu o delovnih razmerjih obstajajo vsi pogoji za sklenitev rednega delovnega razmerja za nedoločen čas. Marsikateremu delavcu v ormoških podjetjih, ki je zaposlen za določen čas, delodajalci kratijo tudi pravico do dopusta in do regresa. Delavci, ki so zaposleni za določen čas, zelo težko dobijo tudi kredit," pojasnjuje Žličarjeva.

Kako pa se sindikalisti zavzemajo za pravice delavcev v največjih podjetjih v Ormožu? "Ravnokar smo končali pogajanja o uresničenju delavskih

pravic v obratu Droge iz Portoroža, kjer dela okoli 100 delavk in delavcev. V pogajanjih z delodajalcem so korektno sodelovali vsi sindikati, ki delujejo v podjetju. Gre za ZSSS, za Obalni sindikat in za KNSS. Ker je bil izredno korekten tudi delodajalec, bi lahko naša pogajanja služila za vzor, kako se je treba pogajati o pravicah delavcev," pravi Mira Žličar.

"Sindikalistom v Plastdispenzerju, kjer je zaposlenih okoli 260 delavk in delavcev, pa je uspelo podjetniško kolektivno pogodbo podpisati že pred ča-

Mira Žličar: Inšpekcija za delo je premalo učinkovita

som, zato v tem kolektivu nimajo problemov z uresničenjem delavskih pravic. V tej tovarni, ki proizvaja pez figurice za izvoz, vse probleme rešujejo sporazumno in s pogajanjem."

Korektno sodelovanje sindikata in delodajalcev

"Tudi v Tovarni sladkorja v Ormožu sindikat korektno sodeluje z vodstvom podjetja. Okoli 330 delavcev prejema plače in druge prejemke po kolektivni pogodbi," pojasnjuje sekretarka krajevne pisarne ZSSS.

Kmetijski kombinat Jeruzalem Ormož se je pred nedavnim preoblikoval v tri samostojna podjetja, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, vinogradništvom, vinarstvom in sadjarstvom ter gostinstvom. "Delavci v teh podjetjih, ki dajejo delo in kruh skupno 320 delavcem, imajo plače po kolektivni pogodbi, prav tako pa bodo po kolektivni pogodbi in v dveh delih dobili letošnji regres za letni dopust."

"V Carreri Opticu, kjer okoli 600 delavcev proizvaja okvirje za očala, delavci prav tako prejema plače po kolektivni pogodbi. Pred časom je lastništvo na tovarni pridobilo neko italijansko podjetje. Sindikat se z novim lastnikom zadnje čase celo bolj uspešno pogaja o uresniče-

vanju delavskih pravic kot v preteklosti, ko je bila Carrera Optic v lasti avstrijskih partnerjev," pojasnjuje Žličarjeva.

Več problemov imajo v podjetju Pumno. "Na začetku druge polovice leta se namerava to podjetje, ki zaposluje okoli 40 delavcev, preseliti v nove proizvodne prostore. Vendar pa nameravajo tuji lastniki večino zaposlenih odpustiti kot trajno presežne delavce. Pristojni so delavcem obljubili, da bodo kot trajno presežni delavci dobili vse, kar jim pripada po naši zakonodaji. Ko smo pred časom delavce podjetja Pumno vabili v naš sindikat, se niso želeli vključiti, češ da imajo dobrega delodajalca in da sindikata ne potrebujejo. Sedaj pa je med delavci interes za članstvo v našem sindikatu močno porastel."

Nekateri imajo tudi težave

"S težavami se srečujejo tudi delavci Pletilstva Prosenjakovci, konfekcija Ormož. V tem podjetju, v katerem dela okoli 60 delavk in delavcev, imajo namreč zelo nizke plače, pogoji dela pa so težki," pojasnjuje Mira Žličar. "Tudi v obratu Peka iz Tržiča so imeli resne težave, vendar pa je podjetje prevzel zasebnik, ki je bil dotlej zaposlen v podjetju. Novo podjetje O MODA 33 je prevzelo tudi vseh 160 delavcev bivšega Pekovega obrata. Sedaj prejema delavci plače po kolektivni pogodbi."

"Trgovsko podjetje Zarja, ki je bilo včasih samostojno podjetje v okviru Mercatorja, ima že nekaj časa status poslovne enote. Zaradi reorganizacije je podjetje odpustilo precejšnje število trajno presežnih delavcev. Sicer pa delavci prejema plače po kolektivni pogodbi," dodaja Žličarjeva.

Kako pa je v Ormožu s stečajem? "Stečajev v naši občini doslej ni bilo veliko. Upam, da bo tako tudi poslej," pravi Žličarjeva. "Že leta 1993 je moral skupaj s svojima dvema hčerama v stečaj Optiplast. Takrat je moralo na zavod za zaposlovanje okoli 150 delavcev. Stečaj še ni končan, bivši delavci pa so že dobili poplačan del terjatev. Prav tako je propadlo podjetje Marles Notranja oprema v Središču ob Dravi. Stečajni postopek za to podjetje je že končan. Delavci so v stečajnem postopku dobili poplačan le manjši del svojih terjatev."

Najtežje je delavcem pri malih zasebnih delodajalcih

"Najtežje je trenutno delavcem pri manjših zasebnih de-

lodajalcih. Ti delavci se ne upajo včlaniti niti v sindikat, saj se bojijo, da bi jih delodajalci šikanirali, če bi za to izvedli. Marsikateri zasebni delodajalec zaposluje delavce na črno, ne daje jim plač po kolektivni pogodbi, onemogoča jim izkoriščanje dopusta in podobno. Vendar pa inšpekcija za delo le redko ukrepa. Delavci pri manjših zasebnih delodajalcih so trenutno zares zelo slabo zaščiteni, nad čemer bi se morali pristojni v državi resno zamisliti," pravi Žličarjeva. "Res

pa je, da niso vsi zasebni delodajalci enaki. Nekateri velika sredstva vlagajo tudi v razvoj. Mednje sodijo O MODA 33, Ortrade, Fištravec in še nekatera zasebna podjetja."

Ali v Ormožu tako kot nekod še vedno dela veliko delavcev iz sosednje Hrvaške. "Ne!" zatrjuje Žličarjeva. "Včasih je delalo v ormoškem gospodarstvu nekaj sto delavcev s Hrvaške, sedaj pa je njihovo število minimalno. Mnogi delavci s Hrvaške, ki so še do nedavnega delali v Sloveniji, sedaj doma

ne morejo najti zaposlitve, zato so se znašli v zelo težkih socialnih razmerah. Žal Slovenija in Hrvaška še nista sklenili ustreznega sporazuma, ki bi urejal ta vprašanja, tako kot so denimo rešena v sporazumu med Slovenijo in Avstrijo."

Vrtički rešujejo socialne stiske

Kakšne pa so trenutno socialne razmere v Ormožu? "Ormož je precej drago mesto - morda tudi zato, ker je obmejno. Tu najbolj prizadene delavce v bližini. Vendar pa ima veliko družin tudi vrtiček ali majhen kos zemlje, kjer pridelujejo hrano. Zato socialne razmere v občini še niso tako zaskrbljujoče kot v večjih industrijskih središčih," poudarja Mira Žličar.

Saniranje Fiproma in Jeklolivarne s pomočjo sindikata Neodvisnost

Čisto slučajno se je zgodilo, da stavke na železnici, v Jeklolivarni na Ravnah in Fipromu na Jesenicah, ki sta družbi koncerna Slovenskih železarn, sočasno vodijo sindikalni aktivisti sindikata Neodvisnost-KNSS, socialdemokratski Tomšičevi udarniki, od prvega do zadnjega v večinoma taki, ki niso zaposleni v družbah. Rušenje sistema in vlade je sicer čisto običajen in normalen cilj in namen stranke in njim podložnim sindikatom. S tega vidika zadeve tudi niso sporne, če ne bi bilo zadaj zaposlenih delavcev, ki jim ta dejavnost, ob sicer zaostrenih ekonomsko-socialnih razmerah in brezperspektivnosti, samo še dodatno škoduje.

Stvari so sedaj že bolj jasne kot pred mesecem dni. Ker pa večina teh ljudi ne pozna sramu, ki bi mu bil napoti, se minerska dejavnost nadaljuje. Kmetič je javno izjavil: "Stavkovni skladi so polni." Pri podobnem potisku zanetenja politične stavke in izrabe zavedenih delavcev pred tremi leti je Janša pri Brančurniku koroškimi črnim dejal: "Denar ni problem." Ker pa so interesi po starem rimskem reku Deli in vladaj različni, sploh če gre za dolgoročne interese, ima sindikat Neodvisnost materialno, da ne govorimo moralno podporo tudi v delu vodstvene strukture Slovenskih železarn in tudi pri nekaterih vodstvih družbah, kot je to Metal na Ravnah. Javna skrivnost je, da plačila računov in naročilnice za te namene niso problem. Seveda uslužbenci, skozi katerih roke to gre, tega javno ne povedo, ker morajo imeti sebe radi. Javna skrivnost so tudi zadnje transakcije med Metalom in železničarji ob stavki.

V teh razmerah sindikalnemu aktivistu Neodvisnosti ni problem priti na stavko z manipuliranimi delavci že s torbo denarja.

VSKEI niti zdaleč ne podpiramo politike vlade in nekaterih njenih resorjev, saj je bilo že veliko obljub in smo bili še vedno izigrani. Bortmo pa se naprej in kljub očitkom in pritiskom vztrajamo pri dolgoročni politiki, ki bi vsaj ublažila posledice t. i. sanacije Slovenskih železarn, za katero smo pred časom ugotovili, da sploh ne gre za sanacijo, temveč za parceliranje, likvidacijo posameznih programov ali družb, celo za prodajo uspešnih programov in počeni privatizacijo.

Ključ naše slabe uspešnosti pri obračanju na vlado in ministrske resorje, poslance, politične stranke različnih barv in še mnogo drugih, je nedvomno v združeni fronti že omenjenih interesnih skupin. Če je že moralna drža t. i. delodajalske strani po svoje opravičljiva, pa si vsaj noben sindikat, ne glede na politično barvo, ne bi smel privoščiti vloge črne legije.

V večletnih prizadevanjih SKEI za sanacijo in druge spremembe, vključno z lastninsko preobrazbo, nas KNSS javno nikoli ni podprla. Nasprotno: je v dobrih odnosih z upravo Slovenskih železarn.

Minerske stavke za nerealne cilje, kakršni sta v Fipromu ali ravenski Jeklolivarni, pa so v interesu vseh, ki pospešeno delajo za razkroj, za sanacijo gotovo ne.

Janko Dežman, sekretar SKEI SZ na lokaciji Ravne na Koroškem

Javno pismo Valterju Nemcu, direktorju razvojne družbe

Dne 23. maja letos smo delavci Alplesa Pohišva iz Železnikov ob protestnem obisku večinskega lastnika, to je bivši Sklad za razvoj, zahtevali odgovornost za ravnanje in odločitve, ki so pripeljale do stečaja podjetja. Obljubljali ste, da boste našo zahtevo po zamenjavi nadzor-

nega sveta ter razrešitvi članov Kljuna in Jurjevčiča proučili ter ukrepali na podlagi ugotovitve njune odgovornosti. Po skoraj mesecu dni nimamo nobene informacije, nasprotno, v medijskih izjavah se pojavljajo neokusni namigi o tem, da smo delavci sami krivi za nastalo stanje, ker smo pristajali na to, da del plače prejemo v bonih.

Gospod Jurjevčič je član nadzornega sveta Alplesa in hkrati projektni vodja. Njegove pristojnosti iz prve funkcije izhajajo iz 274. člena Zakona o gospodarskih družbah skupaj z dolžnostmi in odgovornostmi iz 279. člena istega zakona.

Nedvomno so tudi naloge in pristojnosti, upamo, da tudi odgovornost, iz njegove druge funkcije razpoznavne v vaših aktih. Če velja za člane nadzornega sveta skrbnost vestnega in poštenega gospodarstvenika, torej strokovnjaka, poznavalca poslov (komentar k 279. členu Zakona o

gospodarskih družbah), bi pričakovali, da najmanj te lastnosti veljajo tudi za projektnega vodjo.

Nedopustno je, da nas delavcev, ki smo v tej igri izgubili največ, to je delo in s tem možnost preživetja sebe in družin, ne morete v mesecih dni obvestiti, kaj od naših zahtev in vaših obljub ste (lahko) izpolnili in česa ne.

Plačilo prispevkov za zadnje plače smo v večinoma sami zagotovili. Sklad oziroma Razvojna družba ni v ničemer financirala zaposlenih, kot je bilo obljubljeno. Žal po dosedanjih izkušnjah dvomimo tudi o financiranju katerega od programov Alplesa Pohišva.

Spoštovani g. Nemeč, delavci nimamo več kaj izgubiti, želimo pa od vas informacijo o uresničenju zahtev, ki smo jih postavili na razgovoru 23. maja. Če jih v enem tednu ne bo, bomo prišli kolektivno ponje. Delavci Alplesa Pohišva

NAROČILNICA

Naročamo ..... izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov: .....

Plačnik teh izvodov je: .....

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece. Posamezna številka stane 170 tolarjev.

Za naročnika: .....

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V.d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Žiro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6 • Ministrstvo za kulturo šteje Delavska enotnost med proizvoda, za katere se plačuje 5% davek, ki je všteti v ceno posameznega izvoda.

Davor Jurić, predsednik Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške, o sindikatih in položaju zaposlenih

Zveza samostojnih sindikatov Hrvaške (ZSSH) je daleč največja od šestih sindikalnih central in 220 drugih registriranih sindikatov v sosednji državi. Njen glavni nasprotnik so novi delodajalci, ki so pogosto tudi lastniki. Lastniki so postali po pretvorbi družbene lastnine v zasebno, ki se od naše precej razlikuje. Položaj zaposlenih in sindikatov ureja zlasti zakon o delu, ki delodajalcem omogoča sklepanje pogodb o delu s posameznimi delavci, zaradi česar nekatere dejavnosti nimajo kolektivnih pogodb, tudi splošnih pogodb nimajo. Vse to je med drugim povedal Davor Jurić, predsednik Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške, ko je nedavno tega obiskal kolege iz ZSSH. Položaj sindikatov v sosednji državi se je izboljšal lani, ko so v podjetjih volili svete zaposlenih, v katerih imajo sindikati veliko svojih aktivistov in dodatne možnosti zaščite zaposlenih.

Davor Jurić, predsednik ZSSH, se je najprej pogovarjal z Dušanom Semoličem, Rajkom Lesjakom, Marjanom Ferčcem, Markom Fičurjem in Pavletom Vrhovcem. Govor je bil tudi o sindikalnem premoženju.

BOJ Z NOVIMI KAPITALISTI IN DELAVSTVU NENAKLONJENO DRŽAVO

Samostojni sindikati Hrvaške so se konstituirali leta 1990, po odcepitvi od tedanje Zveze sindikatov Jugoslavije. Že maja in junija 1990 se je večina zaposlenih na Hrvaškem prostovoljno včlanila v ZSSH, ki je bila takrat edina sindikalna centrala. Pluralizem se je začel razvijati šele konec leta 1990, ko sta zaradi drugačnih pogledov posameznih funkcionarjev na sindikalno delo nastali Konfederacija neodvisnih sindikatov in Zadruga hrvaških sindikatov. Kasneje so nastale še druge centrale in samostojni sindikati.

V ZSSH dela danes 172 funkcionarjev in strokovnjakov. Od tega imajo kar 42 pravnikov. Vsi ti imajo pravico zastopati članstvo pred sodišči. Poleg centrale, ki ima sedež v Zagrebu, so organizirani še po županijah in tudi v nekaterih občinah.

Obe novi sindikalni centrali in tudi kasneje nastale pa niso nikoli dosegle moči ZSSH. "Ohranitev organizacije je naš največji dosežek," pravi Jurić. Hrvaška zakonodaja dovoljuje sindikatom, da so organizirani in da delujejo v podjetjih. Tako ima ZSSH v podjetjih kar 2500 podružnic.

Sodelovanje s poslanci opozicijskih strank

»Uspeli smo, ker nismo povezani z nobeno stranko, ker vsakemu članu dopuščamo versko, nacionalno in politično svobodo. Sprašujete me, ali je našim funkcionarjem dovoljena aktivnost v političnih strankah. Mislim, da je to odvisno le od morale posameznika. Naša praksa pa je takšna, da na sindikalne funkcije ne predlagamo in volimo ljudi iz strank. To pravilo smo strogo spoštovali do volitev leta 1995, takrat pa smo spredvideli, da je lahko za sindikat tudi ovira. Velja pa, da mora vsak sindikalist, če je izvoljen na politično funkcijo, dati ostavko na sindikalno funkcijo, čeprav pričakujemo, da bo vseeno ostal sindikalist.»

ZSSH ima v saboru štiri »glasnogovornike« (zastopnike), ki so pripadniki opozicijskih strank. Za sodelovanje z njimi so se odločili zaradi socialnega dela programa teh strank, ki je kompatibilen s programom ZSSH. Z njimi niso podpisali nobenega formalnega dogovora, v stiku so le ob zadevah, ki so zanimive za eno ali drugo stran. S tem sodelovanjem ZSSH sledi cilju, da bi njegova politika prihajala neposredno v sabor. Sicer jih namreč v sabor sploh ne vabijo. Vabljeni so le na razprave v saborskih odborih, ki so organizirane pred prvim branjem posameznega zakona; takrat lahko predstavijo tudi svoja pisna mnenja in zahteve. Ko je zakon v saborski proceduri, sindikati nimajo več nobene možnosti sodelovanja.

Prav zaradi takšnega neugodnega položaja so si v SSH zelo prizadevali za ustanovitev ekonomske-socialnega sveta, v katerem naj bi trije partnerji uskladili stališča o vseh zakonih s socialnega področja. SSH zahteva od sabora, naj predstavniku ekonomske-socialnega sveta

podlagi je bilo sprva na Hrvaškem več kot 600.000 delničarjev, lastništvo je bilo zelo razpršeno. Rok za odplačilo delnic so kasneje večkrat podaljšali, tako da zdaj znaša že 20 let.

Marsikdo je delnice enostavno prenehal odplačevati, pravi Jurić. Vse te delnice je prevzel

Davor Jurić, rojen v Splitu pred 48 leti, je začel sindikalno kariero leta 1990 v Petrokemični industriji Omišalj, ki spada v sistem INE. Prej se je uveljavil kot košarkar in tudi trener. Nekaj časa je treniral tudi Kraškega zidarja, bivšega slovenskega prvotligaša iz Sežane.

Njegova sindikalna kariera je bila zelo hitra. Za sindikat se je odločil takrat, ko je začela nastajati tudi nova hrvaška država. In v njej je videl zadosten izziv za svojo preusmeritev. Že leta 1991 je postal sindikalni zaupnik za otok Krk, leta 1993 pa predsednik sindikata kemične in nekovinske industrije. Lani marca je na izrednem kongresu postal predsednik Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške. Sam pravi, da je to, da ni obremenjen s preteklostjo, njegova prednost pred drugimi sindikalisti.

omogoči predstaviti usklajena stališča neposredno poslancem.

Zaradi ekonomske-socialnega sveta so pripravil sporazum med sindikalnimi centralami. Podpisalo ga je pet central, ena mu še nasprotuje, zaradi česar je vlada lahko dolgo zavlačevala z ustanovitvijo ekonomske-socialnega sveta. Ker je ZSSH pritiskala na vlado tudi prek evropske sindikalne konfederacije, se je ta mesec vendarle konstituiral ekonomske-socialni svet. Njegov prvi predsednik z enoletnim mandatom je postal Davor Jurić.

Ta organ bo po Jurićevih besedah najprej razpravljal o memorandumu svetovne banke. Ta med drugim predlaga hrvaškim oblastem krčenje socialnih pravic. Jurić si bo prizadeval, da vlada ne bi sprejela vseh predlogov svetovne banke.

Lastnik gospodarstva so ob državi le bogati posamezniki

Hrvaška privatizacija, ki se je začela z zakonom o pretvorbi leta 1992, se od naše zelo razlikuje. Vsa podjetja so namreč najprej poddržavili. Zaposleni so dobili pravico do odplačnih delnic, ki so jih delili s precejšnjim popustom, posamezniki pa niso smeli dobiti večinskega deleža. Na tej

državni sklad za privatizacijo. Na drugi strani so delnice po smešno nizki ceni odkupovali tudi novi kapitalisti. Ozek sloj novih kapitalistov je tako prevzel večinsko lastništvo velikega dela hrvaškega gospodarstva. Ti danes odločajo o delovnih razmerjih in vseh pravicah, ki iz njih izvirajo. Ker so zaposleni v tako privatiziranih podjetjih v zelo težkem položaju, jih je sindikat skušal zaščititi, pravi Jurić. Najhuje je bilo tam, kjer so se tovarni polastili novi kapitalisti le zato, da bi tržili in služili z ugodnimi lokacijami in objekti. Tega je bilo kar precej in to, kar se je zgodilo na Hrvaškem, je mogoče primerjati le z Latinsko Ameriko. Gre za prvobitno akumulacijo kapitala. Javni sektor še ni privatiziran. V lasti države je tudi velika INA. Jurić ocenjuje, da je v državnih podjetjih več zaposlenih kot v zasebnih. Zaradi takšne lastniške strukture se sindikati zelo težko pogovarjajo s partnerji, ki v nekaterih dejavnostih sploh niso organizirani. Zaradi te pomanjkljivosti, so delodajalci v podjetjih, kjer je bil sindikat slab, zaposlenim vsiljevali zelo neugodne pogodbe o zaposlitvi.

Privatizacija je verjetno vplivala tudi na nazadovanje industrijske proizvodnje, ki se je ustavilo

še leto. Sedaj dosega le 46 odstotkov tiste iz leta 1990.

Sto tisoč zaposlenih je brez plač

Hrvaška ima nekaj več kot štiri milijone prebivalcev, od katerih je zaposlenih 1.400.000. Le dobra polovica od tega dela v gospodarstvu. Kar 100.000 zaposlenih plače ne prejema redno ali pa sploh ne. Registriranih brezposelnih je uradno le 285.000. Ta številka je veliko nižja od dejanske, saj iz registra brišejo vse, ki ne sprejmejo dela v podjetjih, ki plač ne izplačujejo. Številni brezposelni se zato na zavodu sploh ne prijavijo. Upokojenci imajo več kot 900.000. Prijavljenci na zavodu za zaposlovanje prejemajo nadomestilo največ leto dni, izjema so le tisti, ki čakajo na upokojitve. Največje nadomestilo znaša 900 kun, najnižje pa 365 (približno 100 mark). Težave ima tudi zdravstveno zavarovanje, saj si številni zaposleni, ki ne prejema plače, uredijo "bolniško", ta je namreč zanje bistveno ugodnejša. Zaradi tega je oteženo tudi zdravljenje res obolelih. Tisti, ki nima dovolj denarja, se skoraj ne more zdraviti. Hrvaška pa ima le obvezno zdravstveno zavarovanje, dodatnega prostovoljnega tam še ni.

ZSSH pri svojem delu upošteva košarico življenjskih dobrin za štiričlansko družino. To košarico zaenkrat uporablja zgolj ZSSH, z vlado pa se pogovarjajo o uradni košarici, ki bi upoštevala 3,16-člansko družino. Da bi takšna statistična družina, v kateri naj bi bilo 1,9 zaposlenega, preživela, bi morala vsak mesec zaslužiti po 4300 kun. Povprečna neto plača pa znaša 710 mark. Sto tisoč zaposlenih, ki plače sploh ne prejema, v tem povprečju ni upoštevanih. Ker za marko v sosednji državi dobiš 3,7 kune, družine z 1,9 zaposlenega zaslužijo več, kot je potrebno za napolnitev minimalne košarice. Če pa upoštevamo za 40 odstotkov precejšen tečaj kune, je v košarici že manjša luknja. Ker je nezaposlenost zelo velika in ker so socialni prejemki zelo nizki, so možnosti dostojnega preživetja večine prebivalstva odvisne zlasti od sive ekonomije.

Solidarnost med ljudmi je premajhna

Na vprašanje o možnosti, da bi ZSSH organizirala veliko splošno stavko, je Jurić odgovoril: "Konkretne možnosti za kaj takšnega so zelo majhne. Solidarnost med ljudmi je veliko premajhna. Ko nesreča zadene soseda, večina reče, dobro, da ni zadela mene. Dokler ljudi ne doleti najhujše, do kolegov ne izražajo solidarnosti. Razdrobljenost sindikatov je velika ovira za uresničevanje interesov zaposlenih. Nekatere sindikalne organizacije zastopajo le svoje člane, SSH pa zaenkrat skuša zaščititi vse zaposlene.

Seveda pa so sindikati iz sestave ZSSH organizirali že veliko stavk. Tako kot v Sloveniji so tudi pri nas stavkali zlasti zaradi neizplačila plač, ne zaradi povečanja. Najbolj odmevne stavke so bile na železnici in v Železarni Sisak. Sindikati dejavnosti pa ob neodzivu delodajalcev na pogajanja o kolektivnih pogodbah organizirajo javna protestna zborovanja. Zadnje takšno je organiziral sindikat tekstilcev, ki bo verjetno te dni podpisal kolektivno pogodbo za svojo dejavnost.

Franček Kavčič, foto: S. B.

Skupščina družbenikov Delavske hranilnice o lanskem poslovanju

DOBIČEK ZA DIVIDENDE IN KREPITEV HRANILNICE

Delavska hranilnica je tudi lani poslovala uspešno, četudi je bilo pri donosih mogoče zaznati določeno umirjenje, ki je vplivalo na poslovni rezultat. Delavska hranilnica je lani bilančno vsoto povečala na 1,115 milijarde tolarjev ali za skoraj 19 odstotkov in ustvarila za 22,9 milijona tolarjev dobička (pred plačilom davka je ta znašal 29,4 milijona). Družbeniki so ga na nedavni letni skupščini na predlog uprave in s soglasjem nadzornega sveta hranilnice razdelili nekaj več kot 9 milijonov tolarjev ali malo čez 39 odstotkov za izplačilo dividend. Dobrih 7,25 milijona (ali skoraj 32 odstotkov dobička) so razporedili v sklad za neizterljive terjatve, 3,75 milijona v rezervo hranilnice, 2,869.000 tolarjev pa so namenili za nagrade nadzornemu svetu, delavcem hranilnice in njenemu direktorju.

Delavska hranilnica se je po obsegu virov in poslov povzpela na drugo mesto med sedmimi hranilnicami v Sloveniji. Direktor Jože Stegne pa meni, da je Delavska hranilnica po donosu na kapital, na bilančno vsoto in na število zaposlenih (osem zaposlenih) pred vsemi hranilnicami. Hkrati je dodal, da bi lahko bila še boljša, če bi se uresničila nekatera poslovna pričakovanja. Ni bil v celoti uresničen projekt "sindikalna članarina", prav tako pa tudi bančne vloge občanov niso rasle po pričakovanjih. Bilančna vsota se je zato povečala za nekaj manj kot 19 odstotkov, čeprav so v Delavski hranilnici pričakovali 40-odstotno letno rast. Jamstveni kapital je konec lanskega leta znašal 141,5 milijona tolarjev. Ker pa je morala hranilnica ta kapital zmanjšati za odbitke v vrednosti 19 milijonov tolarjev, in sicer zaradi terjatev do družbenikov, ki presegajo pet odstotkov jamstvenega kapitala in niso prvorazredno zavarovane, ima v primerjavi s koncem leta 1995 jamstveni kapital zmanjšan za dobrih deset odstotkov.

V poslovnem poročilu za lansko leto je vodstvo Delavske hranilnice zapisalo, da pa je večino preostalih ciljev poslovne politike doseglo. Še posebej je zadovoljno z izboljšanjem strukture virov hranilnice, ki je zdaj v prid dolgoročnim virom. Delavska hranilnica je ena redkih bančnih organizacij v Sloveniji s takšno strukturo virov. Hranilnica je povečala obseg in strukturo posojilne dejavnosti. Večji del operativnih stroškov že pokriva z neobrestnimi prihodki.

Glavni komitentni hranilnice so še vedno sindikati, saj njihovi depoziti tvorijo 87 odstotkov vseh kratkoročnih depozitov in 98 odstotkov vseh dolgoročnih depozitov. Podobno je pri posojilih, ki jih daje hranilnica: skoraj 93 odstotkov kratkoročnih posojil da prebivalstvu, v večini članom sindikatov, ki dobijo tudi večino (97 odstotkov) vseh dolgoročnih posojil. Delavska hranilnica je lani dala 301 milijon tolarjev kratkoročnih in 721 milijon tolarjev dolgoročnih posojil, skupaj torej 1,022 milijarde tolarjev. Posojilo je dobilo 4859 članov sindikatov. Pri dajanju posojil ima Delavska hranilnica pre-

cej težav zaradi stečajev, premeščanja delavcev med presečne in nepravilne izplačil plač. Posledice so zamude pri vračanju obrokov in neplačevanje posojilnih obveznosti. Hranilnica je zaradi tega morala oblikovati popravke in rezervacije kot posebne rezervacije v znesku 36 milijonov tolarjev.

V hranilnici so zelo pogrešali vire iz naslova projekta "sindikalna članarina", saj bi njegova uresničitve močno povečala možnosti za večji obseg posojilne dejavnosti. Gre za znano akcijo usmerjanja sindikalne

Jože Stegne: Delavska hranilnica se je kljub ostrejšim pogojem poslovanja lani uspešno razvijala in dobro gospodarila. V bodoče računamo na še večje sodelovanje naših glavnih partnerjev, sindikatov.

članarine prek žiro računov pri Delavski hranilnici. Lani so to storili sindikati energetike, lesarstva, gozdar-

stva, državnih in družbenih organov, stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, območna organizacija

SKEI za Ljubljano, pa tudi mnogi sindikati družb in zavodov. Za prenos sindikalne članarine v hranilnico so tudi že uredili vse potrebne pri SKEI, sindikatu tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, prometa in zvez ter zdravstva in socialnega varstva. Nekateri sindikati, družbeniki hranilnice, pa o tem še razmišljajo.

Direktor Delavske hranilnice Jože Stegne je na skupščini družbenikov govoril tudi o načrtih, ki naj bi dolgoročno okrepili zdrave temelje hranilnice. Dva ali tri bi veljalo posebej omeniti. Hranilnica se bo trudila, da bi preko nje usmerili tudi tisti del sindikalne članarine, ki ostaja osnovnim celicam sindikatov. To niso nepomembna sredstva, saj gre za 45 odstotkov članarine, in pri tem bi imeli korist oboji, sindikati v podjetjih in hranilnica. Ni namreč vseeno, je poudaril Stegne, ali s članarina obstuje za en odstotkom, ali z 8,8- ali celo s 17-odstotno obrestno mero. Druga pomembna akcija hranilnice je ponudba sindikatom (in tudi drugim komitentom), da bi s skupno akcijo

znižali obrestne mere za posojila. Sindikati bi vložili namenski depozit, bi jim ga hranilnica obrestovala po temeljni obrestni meri ali z enim odstotkom pribitka realne obrestne mere. Člani tega sindikata bi lahko dobili posojila v skupni višini depozita, obrestovana po T + 2 ali T + 3 odstotni obrestni meri. V primerjavi s sedaj veljavno realno 8- in 9-odstotno obrestno mero je ponudba vsekakor zanimiva. Vendar doslej nanjo ni bilo veliko odziva.

Tretja akcija je projekt rentnega varčevanja. Stegne pravi, da pričakuje akcijo v trenutku, ko se načrtujejo neugodne spremembe pokojninske zakonodaje, pričakuje pa pri tem podporo sindikatov na vseh ravneh. Z rentnim varčevanjem naj bi zagotovili približno tretjino bodočih pokojnin. Hkrati zasleduje hranilnica še drug cilj: povečati hranilne vloge občanov, kar bi dalo Delavski hranilnici dolgoročno usmeritev in novo verodostojnost, saj bi ti viri bili dolgoročni. Lani je hranilnica bančne vloge občanov skoraj podvojila, in dosegla skoraj 52 milijonov tolarjev le-teh, vendar je upala, da jih bo zbrala 100 milijonov.

Jože Stegne je v svojem poročilu družbenikom mimogrede omenil, da Delavska hranilnica dobro posluje tudi v letošnjem letu. M. S.

Marica Gorjan, predsednica sveta delavcev v Elektrotehni SET

SPOZNAVANJE PARTNERJEV PRI SOUPRAVLJANJU

Čeprav je zakon o soupravljanju v veljavi že četrto leto, je soupravljanje v podjetjih, kjer so zaposleni izvolili organe soupravljanja, precej različno razvito. Vsekakor pa je razlika v razvitosti manj pomembna kot razumevanje vloge soupravljanja pri upravi. Zato z nobenim naših zapisov o delovanju ali nedelovanju soupravnih organov v kakem podjetju ne želimo kritizirati ne uprave, ne članov sveta delavcev, ne nadzornega sveta. Kar smo ali bomo zapisali o soupravljanju, naj bo predvsem spodbuda za večje prizadevanje čim širšega kroga zaposlenih, ki prek soupravljanja delujejo v korist razvoja in uspešnosti posamezne gospodarske družbe.

S takšnim namenom objavljamo tudi pogovor z Marico Gorjan, sindikalno zaupnico, predsednico sveta delavcev in članico nadzornega sveta v Elektrotehni SET d.d. Vse te funkcije opravlja neprofesionalno, saj je poln delovni čas zaposlena kot saldakontistka. V podjetju so zaposleni, 270 jih je, organe soupravljanja izvolili pred dobrim letom. Svet delavcev šteje devet članov, nadzorni svet pa šest, izmed katerih so štiri predstavniki delodajalcev, dva pa zaposlenih. Med njima je eden zunanji strokovnjak. Marica Gorjan pravi, da se zdaj, ko je po novem letu zamenjano vodstvo delniške družbe, to in soupravni organi še vedno "otipavajo, spoznavajo in ugotavljajo, kaj bi eni z drugimi". Vse to pa po njenem prepričanju traja že malo predolgo.

»Občutek imam, da v upravi ne vedo natančno, kaj bi s soupravljanjem počeli. In da smo jim nekako odveč. Morda sem krivična do njih, saj so odnosi korektni in ni vidnega odpora do soupravljanja. Vendar tudi ni pravega sodelovanja, tako da se mi poraja

vprašanje, ali nemara čakajo na spremembe zakona o sodelovanju delavcev v upravljanju podjetij, ki jih predlagajo delodajalci in ki bi precej zmanjšale soupravne pravice zaposlenih,« pravi Marica Gorjan.

Na prošnjo, naj podrobneje razloži, na kaj opira svoje domneve, odgovarja: »Dogovorili smo se, da bomo imeli sestanke sveta delavcev z upravo vsak mesec. Vodstvo pa kar ne najde prostega časa za te sestanke. Direktor se ga je enkrat udeležil, drugič poslal zamenjavo, potem pa srečanj letos ni bilo več. Govorim kajpak o novem vodstvu, ki ga imamo od začetka tega leta, ko je glavni delničar postal Avto-commerce. Tako souprava ne pride do potrebnih podatkov o poslovanju, o strateških in razvojnih načrtih podjetja. Zaposleni pa bi radi sodelovali, pomagali, saj nam ni vseeno, kakšna bo bodočnost podjetja. Tako pa ne vemo, ali nemara tudi uprava ne ve natančno, kaj bi.«

»Kako uprava gleda na stroške, ki jih ima podjetje s soupravljanjem?«

»Tudi pri stroških je vse nekako megljeno, zmuzljivo. Poravnavajo jih sicer sproti, brez pripomb. Toda mi bi želeli več od tega. Hočemo dogovor o pokrivanju stroškov za soupravo, za izobraževanje članov soupravnih organov. Upravi smo v maju poslali predlog dogovora o sodelovanju sveta delavcev pri upravljanju podjetja. Predlagali smo sodelovanje sveta delavcev pri uveljavljanju novega sistema nagrajevanja, radi bi vedeli kaj o strategiji podjetja, o njegovih razvojnih viziji. Direktor sicer ni imel nič proti, toda odgovora še ni in podatkov kajpak tudi ne. Zdad čakamo na prihodnjo sejo nadzornega sveta, morda bomo potem vedeli kaj več o položaju podjetja in o ukrepih, ki jih namerava izvesti uprava.«

»V nadzornem svetu imate kot zastopnika delojemalske strani zunanega strokovnjaka. Ali uprave zunanji član ne moti?«

»Ne vem, ali upravo moti ali ne, vem pa, da je nam v veliko pomoč. Tudi tega, da bi širil poslovne skri-

vnosti podjetja naokoli, se ne bojimo, saj je kot član nadzornega sveta zavezan k varovanju poslovnih skrivnosti.«

»Vaše podjetje je 'razpršeno' po vsej Sloveniji in to je verjetno tudi ovira za sestajanje soupravnih organov.«

Marica Gorjan: V našem podjetju se z upravo, od novega leta imamo novo, še spoznavamo. Imam pa občutek, da uprava še ne ve natančno, kaj bi s soupravljanjem počela.

»Je, seveda. Elektrotehna SET d.d. ima danes 49 prodajalnih vsej Sloveniji in usklajevanje časa za sestanke sveta delavcev je včasih težavno. Zato moramo včasih kak vnaprej napovedati sestanke preložiti.«

»V podjetju imate tri funkcije sindikalni zaupnik ste, pa predsednik sveta delavcev in član nadzornega sveta. Vse opravljate neprofesionalno. Kako je toliko funkcij združljivih z rednim delom? Ali je dan dovolj dolg za vse to?«

»Komajda, saj sem pri svojem delu v resnici polno zaposlena. Funkcije opravljam v prostem času, in če katero mogla odložiti, bi funkcijo sindikalnega zaupnika. Menim, da bi moral opravljati kdo drug, ker vse skupaj terjaja preveč časa. Vendar je za delo sindikalnega zaupnika težko koga pridobiti, saj gre težko skupaj s službenim in službenim časom. Sicer pa se razmišljamo o polprofesionalnem opravljanju soupravnih funkcij. Zdad potrošim večino svojega prostega časa za delo v soupravnih organih in za izobraževanje na tem področju.«

»Omenili ste, da uprava plačuje stroške soupravljanja, torej domnevam, da tudi stroške obiskovanja tečajev in seminarjev...«

»Da, in bila sem na vseh seminarjih o soupravljanju v organizaciji ZSSS. Na osnovnem seminarju so bili tudi vsi člani sveta delavcev.« M. S.

Kateri organ v gospodarskih družbah je organ upravljanja

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Noben novi organ gospodarskih družb ni v celoti prevzel vloge in nalog delavskega sveta. Delo družb vodijo uprave, ki jih imenujejo nadzorni sveti, ki tudi nadzorujejo delo uprav. Lastniki pa so organizirani še v skupščine delničarjev. Večino zadev, ki se tičejo upravljanja, bi lahko opravljale uprave družb, te so torej osrednji organ upravljanja.

Vrsta teoretikov, predvsem delovnega prava se že nekaj časa ubada z vprašanjem, kateri organ v gospodarski družbi lahko označimo za organ upravljanja. Vprašanje se lahko zdi nelogično, saj vemo, da zakon o gospodarskih družbah, ki je pričel veljati v letu 1993, takega organa sploh ne pozna več. Vendar pa vrsta predpisov delovnega prava še vedno določa, kaj so naloge organa upravljanja, in te niti niso tako nepomembne. Organu upravljanja določajo naloge zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, zakon o delovnih razmerjih, splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju in zakon o stanki.

Če pogledamo samo nekoliko v zgodovino, ugotovimo, da so stari predpisi, ki so temeljili na samoupravnem sistemu, za organ upravljanja določali de-

lavski svet. Tako na primer zakon o združenem delu (ZZD) v 463. členu določal, da so delavci v temeljni organizaciji dolžni oblikovati delavski svet kot organ, ki odloča o delu in poslovanju temeljne organizacije, oziroma po položaju in funkciji njemu ustrezen organ upravljanja. V pristojnosti delavskega sveta je bilo sprejemanje samoupravnih splošnih aktov, določanje poslovne politike, sprejem plana organizacije, sprejem ukrepov za izvajanje poslovne politike, vprašanje najemanja kreditov, sprejem obračunov in zaključnega računa, imenovanje in razreševanje izvršilnih in poslovnih organov, nadzor nad izvršilnim in poslovnim organom in druge za organizacijo pomembne zadeve (468. člen ZZD). Tudi predpis, ki je bil sprejet kasneje, zakon o podjetjih (ZP), je organizacijsko ohranil delavski svet ali njemu ustrezen organ kot organ upravljanja (prvi odstavek 47. člena ZP) s podobnimi pristojnostmi, kot mu jih je dajal ZZD (49. člen ZP). V tem zakonu je bilo določeno, da delavski svet določa predlog statuta družbenega podjetja in drugih samou-

pravnih aktov, sprejema samoupravne splošne akte, določa organizacijo družbenega podjetja, sprejema delovni program in sklepe o planiranju dela in razvoja podjetja, določa temelje poslovne politike, imenuje in razrešuje poslovodne in izvršilne organe ter usmerja, kontrolira in ocenjuje njihovo delo, odloča o delitvi dobička in obravnava predloge sindikata v zvezi z uresničevanjem samoupravnih pravic delavcev in njihovega materialnega položaja ter opravlja druge zadeve, določene s statutom podjetja.

V tako imenovanih mešanih družbah, to je družbah, ki so jih ustanovljale domače in tuje pravne in fizične osebe, so bili organi določeni nekoliko drugače, še vedno pa je obstajala delitev organov na organe upravljanja in poslovodne organe.

Zakon o gospodarskih družbah je organe gospodarskih družb opredelil drugače, saj določa, da ima delniška družba, ki je za opisovanje najbolj tipična družba in ima tudi natančno določeno, katere organe ima, upravo, ki vodi družbo, nadzorni svet in skupščino, ne pozna pa več organa upravljanja v starem pomenu. Zato tudi nastopi dilema, kateri organ je sedaj pravzaprav pristojen za odločanje, takrat ko predpisi s področja delovnopravne zakonodaje določajo za pristojen organ, organ upravljanja.

Za delniško družbo je določeno, da ima lahko tri organe. Zato so teoretično pravzaprav tri možnosti, kateri organ je pravi, še posebej zato, ker nobeden od novih organov ni prevzel vseh starih pristojnosti organov upravljanja, ampak so te porazdeljene med vse tri nove organe.

Delniško družbo vodi uprava, ki ima lahko enega ali več članov (264. člen ZGD). Uprava zastopa in predstavlja družbo, njene člane pa imenuje nadzorni svet družbe, ki jih lahko tudi razreši.

Nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbenega sveta, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari. Vodenja poslovni mogoče prenesti na nadzorni svet, določeno je lahko samo, da se smejo določene vrste poslov opraviti samo s soglasjem sveta.

Skupščina odloča o delitvi dobička, o letnem poročilu o imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta, o ukrepih za povečanje in zmanjšanje kapitala, prenehanju družbe in statusnih spremembah in o drugih zadevah, določenih z zakonom in statutom. Skupščina ne more odločiti o vprašanjih vodenja poslov, razen če to zahteva uprava. Zato se nekateri teoretiki zavzemajo za rešitev, po kateri bi v delniški družbi in s tem tudi v drugih kapitalističnih družbah, tam kjer se zahtevajo odločitve organa upravljanja, to funkcijo opravljal nadzorni svet. Ta je po njihovem mnenju najpopolnejši organ v družbi, zadolžen pa je za opravljanje razno vrstnih funkcij. To naj bi bila njegova naloga še posebej zato, ker ta organ že tako nadzoruje vodenje družbe ter skrbi za skupne interese in jih varuje. Nadzorni svet tudi imenuje upravo in nadzoruje njeno delo, tako tudi odločanje o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev, ki jih ta sprejme v smislu določb zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR) in zakona o delovnih razmerjih (ZDR). S tako rešitvijo bi v gospodarske družbe skozi zadnja vrata ponovno pripeljali star sistem hierarhičnega organov, ki je preživeti in ga zato v novi zakonodaji ni več. Opravljanje nadzora namreč ne pomeni hierarhične nadrejenosti oziroma podrejenosti, ampak zgolj razdelitev opravil na njene naloge, ki so za vsako gospodarsko družbo življenjskega pomena.

(Nadaljevanje prihodnje)

Stiske brezposelnih

Območna enota republiškega zavoda za zaposlovanje v Mariboru opravi vsako leto anketo, s katero poskuša ugotoviti, kaj se bo na področju zaposlovanja dogajalo v naslednjem obdobju. Letos je v anketi sodelovalo blizu 800 podjetij, v katerih je zaposlenih okoli štiri petine vseh delavcev v Podravju. Anketa je pokazala, da se letos število brezposelnih v Mariboru in drugih občinah v Podravju še ne bo zmanjšalo, pač pa celo nekoliko povečalo. Kakor kaže, bo konec leta v regiji od 32.000 do 32.500 brezposelnih delavcev.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH V MARIBORU SE BO ŠE POVEČALO

Število brezposelnih delavcev v Podravju se bo povečalo, ker bodo podjetja še naprej odpuščala trajno presežne delavce. Program trajno presežnih delavcev so začeli pripravljati že v 133 podjetjih, zlasti na področju industrije, trgovine, gostinstva, turizma in kmetijstva. Skupno nameravajo v omenjenih podjetjih letos odpustiti blizu 2.000 trajno presežnih delavcev, kar je znatno manj kot v minulih letih. Na novo nameravajo zaposlovati delavce v glavnem le podjetja na področju gradbeništva in obrtniki. Vendar pa bo večina delodajalcev zaposlovala delavce le za določen čas. Zaradi stečajev naj bi letos v Podravju po napovedih menedžerjev izgubilo delo nekaj sto delavcev. Vprašanje pa je, koliko je ta podatek realen, saj je od menedžerja težko pričakovati, da bo sam napovedal stečaj podjetja, ki ga poskuša rešiti.

Kakorkoli že, brezposelnim delavcem v Mariboru in Podravju se očitno še ne obetajo boljši časi, saj se število delovnih mest v regiji še ne bo začelo povečevati.

Kako pa brezposelni delavci v Mariboru ta čas preživljajo sebe in svoje družine? S kakšnimi težavami se srečujejo? Kako uspešni so pri iskanju nove zaposlitve? Kaj menijo o delodajalcih in delovanju pravne države? O tem smo povprašali prijatelje pred vhom v prostore mariborske enote republiškega zavoda za zaposlovanje. Velika večina naših naključno izbranih sogovornikov nam je odkrito odgovorila na zastavljena vprašanja, prosili pa so nas, naj ne objavimo njihovih osebnih podatkov. Povprečni državljan Slovenije, o tem ni dvoma, se še vedno sramuje biti brezposeln, zato o svojih tegobah ni pripravljen govoriti javno s imenom in priimkom. Zdi se, kakor da se brezposelni še vedno čutijo sokrivi za svojo brezposelnost (kot nekdanji samoupravljalci?), čeprav praviloma za to ni nobenega tehtnega razloga.

Prestar za novo zaposlitev?

Brezposelni zidarski delavec iz Maribora, 45 let: "Ugotovil sem, da kot zidarski delavec ne bom nikoli več dobil redne zaposlitve. Za to sem preprosto prestar. Denarnega nadomestila za čas brezposelnosti ne prejmem več, saj sem že predolgo brez zaposlitve. Kadar se mi ponudi priložnost sam orga-

niziram izgradnjo kakšnega objekta - na črno seveda - saj imam izkušnje. Tako sem s svojimi kolegi pred časom zgradil nekemu zasebniku bazen, pred nedavnim sem s kolegi postavil sosedu zdravniku dve garaži, že dalj časa pa nekemu znanecu gradimo vikend. V gradbeni sezoni uspešni na črno najti dovolj dela zase in za svoje kolege, pozimi pa je malce težje. Takrat na kmetih kupujem prašiče in jih doma v garaži zakoljem. Nato z ženo, ki je tudi brezposelna, meso in klobase prodajava sosedom in njihovim znanecem. Najraje imajo zaseko in meso "iz tunke", kakor pravimo pri nas. Ko razni ugledni Mariborčani pri meni kupujejo meso, se mi prav nič ne zdi, da sem kot brezposeln delavec v neuglednem položaju. Oba z ženo pa se zavedava, da najina družina dolgoročno nima socialne varnosti. Trenutno se še nekako prebijamo skozi življenje, kaj pa nas čaka v naslednjih letih, nihče ne ve. Najbolj me skrbi za bodočnost sina, ki je še v osnovni šoli. To je najtežje. To človeku para živce."

Brezposelna tekstilna delavka iz Maribora, 46 let: "Delo sem izgubila kot trajno presežna delavka v postopku prisilne poravnave. Mož je imel doslej srečo, saj je uspel obdržati delo v kovinski industriji, kjer so prav tako v zadnjih letih odpustili veliko trajno presežnih delavcev. Imava dva otroka. Dokler je v družini redno zaposlen vsaj eden od staršev, še nekako gre. Vsi skupaj varčujemo, iščemo priložnostna dela (tudi otroka) in se nekako prebijamo skozi življenje. Kako bi živeli, če bi izgubil delo še mož, si ne znam predstavljati. Upam, da njegovo podjetje ne bo šlo v stečaj, čeprav ne posluje več tako dobro kot včasih."

Tudi novim podjetnikom ni lahko?

Brezposelna trgovka iz Maribora, 43 let: "Zaposlitev sem izgubila kot trajno presežna delavka v nekem mariborskem trgovskem podjetju. Z odpravnino in prihranki sem odprla majhno zasebno prodajalno s tekstilnim blagom v okolici mesta. Nekaj časa sem imela kolikor toliko soliden promet, zadnje čase pa so začele moje stranke odhajati na Madžarsko na sejem v Lenty, kjer so tekstilni izdelki zaradi madžarske gospodarske in davčne politike zares veliko cenejši kot pri nas.

Svojo trgovino sem morala zapreti, zato sem sedaj že drugič brezposelna. Brezposeln je tudi mož, ki je včasih delal v kovinski industriji. Vendar pa se je on boljše znašel in sedaj dela za zasebnike. Sedaj živi štiričlanska družina z enim dohodkom. Na srečo je sin že končal srednjo šolo in se zaposlil. Tako sva z možem vsaj malce razbremenjena."

Brezposelni kovinar iz Pezence, 49 let: "Skoraj trideset let sem delal v eni od mariborskih kovinskih tovarn, ki so morale v stečaj. Sedaj kot sem že pred upokojitvijo, nove službe ne bom nikoli več dobil. Zato hodim dela v Avstrijo. Tam pomagam kmetom pri delu na zemlji. To mi ni težko, ker sem sam odraščal na kmetih in veliko pomagal staršem. Velik problem pa je, ker zadnje čase avstrijski obmejni organi preprečujejo slovenskim delavcem delo na črno v Avstriji."

Zato sedaj hodim na delo v Avstrijo okoli 10. ure. Oblečem se v lepo obleko in si nadenem kravato. Tako si avstrijski cariniki mislijo, da grem v Avstrijo po nakupih. Dnevno zaslužim 500 šilingov. Kadar pomagam pri težjih delih, dobim še kakšnega stotaka več. Odkrito povedano: zaslužek v Avstriji ni slab, čeprav tudi tam ni več tako, kot je bilo včasih. Pozna se, da je Avstrija v Evropski uniji in da prihaja v Avstrijo iskat delo na črno veliko brezposelnih delavcev iz Slovenije. Tako eden drugemu zbijamo ceno. Upam, da bom lahko v Avstriji občasno delal vsaj toliko časa, da bom dočkal pri nas upokojitev."

Rešitev - delo na črno

Administrativna tehničarka iz Maribora, 23 let: "Pripravnštvo sem opravila pri nekem zasebniku, ki mu je zavod za zapo-

slovanje za to plačal. Po uspešno opravljenem pripravništvu me je delodajalec odslovil. Sedaj že dve leti ne morem najti dela, čeprav sem se v tem času usposobila še za poslovno sekretarko. Očitno je deklet s tem poklicem trenutno preveč. Preživljajo me starši, sama pa sem na črno delala v gostinskih lokalih, kjer sem stregla. Sedaj na črno delam nekaj ur na dan v neki zasebni trgovini. Zelo rada bi se redno zaposlila, vendar pa se mi zdi, da nekaj časa za to v Mariboru še ne bo možnosti. S fantom bi se želela poročiti in si urediti življenje, vendar me skrbi, kako bova to zmogla, saj tudi fant še nima službe."

Brezposelna trgovka iz Maribora, 28 let: "Službo v svojem podjetju sem pustila, ker me je k sebi zvalil zasebni delodajalec, ki mi je obljubil večjo plačo in boljše pogoje dela. Najprej sem zares dobila večjo plačo, potem pa nekaj mesecev plače sploh nisem več dobila. Nato je podjetje propadlo, sama pa sem pristala na zavodu za zaposlovanje. Sedaj že nekaj mesecev zaman iščem delo, vendar upam, da ga bom dobila, saj sem še mlada. Na srečo še nisem poročena in nimam otrok, zato se lahko preživljam z denarnim nadomestilom, ki ga prejmem za čas brezposelnosti. Seveda pa moram živeti bolj skromno."

Delo na zemlji

Brezposelni delavec v kovinski industriji z Dravskega polja, 47 let: "V podjetju, v katerem sem delal več kot 20 let, sem izgubil delo kot trajno presežni delavec. Najprej sem bil eno leto na čakanju, nato pa so me odpustili. Čeprav bi se rad zaposlil, se zavedam, da je to skoraj nemogoče. Končal sem samo osnovno šolo, poleg tega pa nisem več mlad. Na srečo imamo doma nekaj zemlje, ki jo sedaj bolj intenzivno obdelujem kot včasih. Otroci so že toliko zrasli, da se bodo kmalu zaposlili. Trenutno živimo zelo težko, saj je bila tudi žena vse življenje gospodinja in nima dohodkov. Upam pa, da se bodo

stvari uredile, ko bodo otroci odrasli. Računam, da bom na stara leta dobival pokojnino, saj imam skupno okoli 25 let delovne dobe. Z majhno pokojnino in zemljo bova z ženo na stara leta že nekako shajala."

Tekstilna delavka iz Maribora, 34 let: "Sem mati samohranilka in sem popolnoma obupana. Z denarnim nadomestilom, ki ga prejmem za čas brezposelnosti, se s hčerko ne moreva preživljati. Za svoje delo sem se po osnovni šoli v tovarni priučila, tega pa danes nihče več ne upošteva. Na zavodu so mi ponudili, da bi se prekvalificirala, vendar pa za to nimam časa, saj moram skrbeti za otroka. Sedaj doma šivam, vendar s tem zelo malo zaslužim, saj nimam dovolj strank. Zdi se mi, da v Mariboru doma šivajo že skoraj vse tekstilne delavke, ne glede na to, ali so zaposlene ali ne."

Tudi honorarno delo je težko najti

Brezposelni varilec iz Maribora, 40 let: "Takoj ko sem zaradi stečaja podjetja izgubil službo, sem odšel na delo v Italijo. Tam delam preko nekega privatnika in zaslužim zelo dobro. Vendar pa bi se rad vrnil domov, saj ne morem večno živeti ločeno od žene in hčerke. V Sloveniji mi ponujajo priložnostne službe, sam pa bi rad našel službo v rojstnem mestu za nedoločen čas. Žena namreč ni najbolj zdrava (kljub mladim letom je invalidsko upokojena), zato bom moral poslej jaz skrbeti za družino."

Brezposelni kovinar iz Maribora: "Oba s sinom sva delala v enem od kovinskih podjetij. Ob stečaju sva oba hkrati izgubila delo. Z ženo, ki živi v tujini, sem se ločil. S sinom živiva v bloku, zato imava velike stroške, ki jih komaj zmoreva plačevati. Kovinarji danes v Mariboru težko najdemo honorarno delo. Ne upam si pomisliti, kako bova s sinom živela, ko bova na zavodu za zaposlovanje izgubila pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti."

A. Ž.

PREDSEDNIKU SVETA DELAVCEV V ŠTAJERSKI PIVOVARNI JE ZOPET DOVOLJEN VSTOP V PODJETJE

Po protestih sindikalistov in po intervenciji inšpekcije za delo je vodstvo Štajerske pivovarne v Mariboru preključilo sklep, s katerim so poslali domov na čakanje predsednika sveta delavcev, sekretarja sindikata in podjetju in člana predsedstva skupščine podjetja Marjana Tomca.

Ker je Tomac kljub temu, da so mu izročili sklep o čakanju na delo na domu, prostovoljno prihajal v podjetje in odgovorno opravljal funkcije, ki so mu jih zaupali delavci, mu je vodstvo Štajerske pivovarne prepovedalo celo vstop v podjetje. Vodstvo podjetja je vratarski službi ukazalo, da sindikalnega zaupnika in predsednika sveta delavcev ne sme več pustiti v tovarno! Sedaj je vodstvo razveljavilo tudi ta svoj sklep.

Poziv inšpektorice za delo

Kakor smo že poročali, je območna organizacija ZSSS za Podravje o šikaniranju svojega sindikalnega zaupnika obvestila delovno inšpekcijo. Pomočnica glavnega inšpektorja Republike Slovenije za delo in vodja enote v Mariboru Helena Klinar je v skladu s 4. členom zakona o inšpekciji dela vršilko dolžnosti direktorice Štajerske pivovarne Vereno Zidar pozvala, naj Marjanu Tomcu nemudoma omogoči opravljanje aktivnosti predsednika sveta delavcev in sekretarja sindikata v podjetju ter s tem zagotovi spoštovanje veljavnih predpisov.

Protest sindikata

Sestali pa so se tudi člani izvršnega odbora Sindikata kmetijske in živilskopredelovalne industrije v Štajerski pivovarni, ki ga vodi Franc Toš. Ugotovili so, da je sklep o začasnem razporeditvi Marjana Tomca na čakanje na delo izdan v nasprotju s 44. členom kolektivne pogodbe za kmetijsko in živilsko industrijo Slovenije, po katerem je lahko sindikalni zaupnik uvrščen med presežne delavce le ob pisnem soglasju sindikata. V nasprotnem primeru je takšen sklep brez pravnega učinka. Sklep o razporeditvi Tomca na čakanje je bil predsedniku sindikata Francu Tošu samo vročen, kar ni možno šteti za pridobitev pisnega soglasja. Zato so člani sindikata sprejeli več sklepov. Ker je sklep o začasnem razporeditvi Tomca na čakanje brez pravnega učinka, so vršilki dolžnosti direktorice predlagali, naj sklep takoj razveljavi in se s tem izogne nadaljnjim stroškom za nadaljevanje spora. Na osnovi 44. člena kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije

je sindikat predlagal, naj se spor razreši z arbitražo. Za arbitra iz ZSSS je bila z liste arbitrov, ki je bila objavljena leta 1994 v Uradnem listu, predlagana Vekoslava Krašovec. Za predsednika arbitraže pa so sindikalisti predlagali odvetnika Albina Puclina. Skupščini Štajerske pivovarne pa so člani sindikata predlagali, naj takoj prekliče nezakonito navodilo vršilke dolžnosti direktorice vratarski službi o prepovedi vstopa Marjanu Tomcu v podjetje ter mu s tem omogoči normalno opravljanje sindikalnih in drugih funkcij.

Zahteva sveta delavcev

Sestal se je tudi svet delavcev Štajerske pivovarne, ki je ugotovil, da je bil sklep o začasnem čakanju na delo predsedniku sveta delavcev izdan v nasprotju s 67. členom zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Po tem členu članov sveta ni mogoče uvrstiti med presežne delavce brez soglasja sveta delavcev. Le-tega pa vodstvo podjetja o tem vprašanju sploh ni zaprosilo za mnenje ali soglasje. Zato je svet delavcev vršilko dolžnosti direktorice pozval, naj na podlagi 98. člena zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju zadrži sklep o začasnem razporeditvi Tomca na čakanje do dokončnosti odločitve pristojnega organa o tem vprašanju. Sicer pa je tudi svet delavcev podobno kot sindikat v podjetju predlagal, naj se nastali spor reši z arbitražo.

Je končno zmagal razum?

Čeprav je vršilka dolžnosti direktorice Štajerske pivovarne ostala sprva gluha za pozive sindikata (že nekaj dni po izdaji spornega sklepa so ji predsednik sindikata in podjetju Franc Toš, sekretar območnega odbora sindikata dejavnosti Dušan Detiček in sekretarka območne organizacije ZSSS za Podravje Vekoslava Krašovec predlagali, naj ga razveljavi), je po večdnevem premisleku končno le popustila pred argumenti sindikata, sveta delavcev ter inšpektorice za delo ter nezakoniti sklep razveljavila. Prav tako je Marjanu Tomcu ponovno dovoljen vstop v podjetje, kar pomeni, da lahko opravlja svoje funkcije ter kot zastopnik delavcev sodeluje pri reševanju problemov Štajerske pivovarne. Teh pa ni malo. Do sredine julija bo po vsej verjetnosti na okrognem sodišču v Mariboru narok v postopku prisilne poravnave, na katerem bo padla odločitev o nadaljnji usodi podjetja. O tem pa imajo kot veliki upniki pravico in dolžnost svoje povedati tudi delavci.

T. K.

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	junij 1997
- cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00
2. Kilometrini (od 21. 3. 1997 dalje)	27,93
3. Ločeno življenje	51.098,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	12.774,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober-december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne garabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	40.786,00
- za 20 let	61.180,00
- za 30 let	81.573,00
2. Nagrada ob upokojitvi	244.719,00
3. Solidarnostne pomoči	81.573,00

Vir: Zavod RS za statistiko
Strokovna služba ZSSS

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma: 1. Minimalna plača za mesec april, maj in junij 1997 56.781 SIT 2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober-december 96 znaša 127.746 SIT

Opomba: Kot smo že dlje časa napovedovali, se s 1. 1. 1997 podatki o plačah ne bodo prikazovali po doslej ustaljeni klasifikaciji gospodarstvo - negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Prav zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni. Strokovna služba

KAJ DELAJO

V območnih organizacijah

Ljubljana z okolico

Pridobljene pravice upokojencev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja moramo skupno reševati

Pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, Območni organizaciji Ljubljana z okolico, je bil nedavno na ustanovni skupščini izvoljen odbor sindikata upokojencev v Ljubljani. Za prvega predsednika odbora je bil izvoljen Janez Hambroš, za sekretarja pa Jože Boben.

Ustanovni skupščini so prisostvovali še: Ivan Kramer, predsednik ROSUS, Jernej Jeršan, sekretar ROSUS, in Franc Sotlar, tajnik Zveze društev upokojencev Slovenije.

Zakaj smo poleg že obstoječih društev upokojencev, ZDUS, DESUS in drugih ustanovili še sindikat upokojencev?

V Sloveniji skoraj v vseh večjih krajih že delujejo odbori sindikata upokojencev s skupno nalogo pomagati bivšim in sedanjim članom sindikata pri reševanju njihovih pravic iz minulega dela in njihovega gnotnega in socialnega položaja. Upokojenci razumemo sedanje težke gospodarske razmere, vendar menimo, da ukrepov ne smemo sprejemati le na plečih 460.000 upokojencev. Upokojenci ne zahtevamo nič drugega kot uveljavljanje že obstoječih in zasluženih pravic iz minulega dela.

Za upokojence je torej pomembno spoznanje, da bomo na urejanje teh odnosov lahko aktivno vplivali in pri tem sodelovali le, če bomo ustrezno tudi sindikalno organizirani.

Kakšni so torej glavni cilji in naloge sindikata upokojencev in kje nas čevljev najbolj žuli?

Najbrž ne moremo mimo slabšanja razmer med delovno aktivno in upokojensko generacijo, kar povečuje razkorak med prilivi in izdatki pokojninske blagajne. Zato bo sindikat od države zahteval, da se čimprej oblikuje kapitalni sklad, ki naj zagotavlja dodatna sredstva za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Še posebno bomo zahtevali, naj se za upokojence spremeni status negativne liste zdravih. Upokojence, katerih pokojnina ne dosega višine zajamčenih plač, naj bodo popolno zdravstveno zavarovani. Naš cilj je zagotavljanje dostojnega in socialno varnega življenja tudi v starosti.

Prav tako bomo zastopali interese aktivnega članstva pri uveljavljanju njihovih pravic iz dela. Zato smo močno zainteresirani za krepitev gospodarstva. Podprli bomo vse ukrepe, ki zagotavljajo boljše gospodarjenje in večanje števila produktivnih delovnih mest.

Svojim članom bo sindikat upokojencev zagotovil tudi brezplačno pravno pomoč za uveljavljanje pravic iz pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja ter probleme starejših upokojencev glede stanovanjskih razmerij.

Udeleženci ustanovne skupščine so zahtevali, naj jih država neha obravnavati kot socialno kategorijo, odvisno od dobrohotnosti družbe. Postavili so tudi vprašanje skupnega sodelovanja med DESUSOM, ZDUSOM in drugimi društvi pri razpravah o novi upokojenski zakonodaji, regresi itd.

Udeleženci skupščine so menili, da z drugimi društvi upokojencev ne bo težko najti skupnega jezika, saj so končni cilji vseh oblik združevanja upokojencev enaki. Odbor v Ljubljani bo zato čimprej sklical posvet, na katerem bomo obravnavali predloge o medsebojnem sodelovanju.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje o problemih tujcev, zlasti pa delavcev iz Bosne, ki že leta delajo v naših podjetjih in drugih ustanovah, glede uveljavljanja njihovih pokojninskih pravic. Franc Sotlar, tajnik ZDUS, je izpostavil sodelovanje društev in zveze z vsemi subjekti naše družbe.

Štefan Temlin je govoril o delu humanitarnih organizacij, sodelovanju, evidentiranju kandidatov v skupščino Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in SPIZ-a, kjer mora svoje mesto najti tudi naš odbor sindikata upokojencev. Predlagal je tudi povezavo z mestnim odborom Zdrženja borcev NOV, saj bi tako dobili še močnejši organ za sprejemanje in uresničevanje našega programa.

Govor je bil tudi o boljšem izobraževanju, obveščanju naših članov, o možnosti najemanja kreditov pod ugodnimi pogoji v Delavski hranilnici, letovanja v objektih sindikalnega turizma. Skratka, pred nami je veliko nalog, v vsakem primeru pa nas v prihodnje čaka trši boj za naše pravice in obstanek. Prepričan sem, da bomo lahko v bodoče skupaj še uspešnejši.

Vzrokov, da postanete član sindikata upokojencev je torej dovolj.

Lojze Cepuš

sindikalni

13. srečanje delavcev komunalnega gospodarstva Slovenije

KOPRČANI SO NAJBOLJE VLEKI

Več kot 1500 delavcev iz 56 komunalnih podjetij se je prejšnji teden zbralo na 13. »komunalijadi«. Srečanje so vzorno organizirali Komunalno podjetje in Podjetje za urejanje prostora iz Velenja ter Sindikat stanovanskega in komunalnega gospodarstva Slovenije. Komunalci so se pomerili v več športnih panogah in tudi na delovnih tekmovanjih. Prijetno družabno srečanje ob zvokih ansambla Jožefa Sređenška (je tudi sindikalni zaupnik) pa je razredčil in skrajšal močan naliv.

Po naših podatkih je »komunalijada« najmožičnejše srečanje delavcev, organizirano na državni ravni. Za takšno množičnost gre

nedvomno zasluga sindikatu, Sindikatu delavcev stanovanskega in komunalnega gospodarstva Slovenije.

Na predvečer srečanja zaposlenih so se vodilni in vodstveni delavci pogovarjali o vlogi komunalnih podjetij v lokalnih skupnostih v luči strategije komunalnega gospodarstva. Na posvetovanje so povabili tudi župane, ki se večinoma niso odzvali. Sprejeli so skupna stališča in z njimi seznanili tudi kongres komunalnega gospodarstva, ki je bil naslednji teden v Portorožu.

Med »komunalijado« je bila tudi razstava komunalne opreme. Tam je bilo mogoče videti zelo so-

dobne delovne stroje, merilno tehniko, specialna vozila, material za gradnjo vodovodov in kanalizacij, zaščitno opremo in še marsikaj. Naši komunalci so na delovnem tekmovanju dokazali, da to opremo kar dobro obvladajo.

Srečanje so poleg organizatorjev omogočili še številni sponzorji, med njimi je treba omeniti zlasti Premogovnik Velenje, ki je dal na razpolago svoje lepe objekte.

Sponzor je bila tudi Zbornica gospodarskih javnih služb, ki je zmagovalce počastila s petlitrsko steklenico šampanjca. Mehurčkov je bilo toliko, da skrbnim organizatorjem ni uspelo dokončati slovesne predaje štafetne palice Po-

savcem, ki bodo organizatorji »komunalijade«. Kot vse leto prihodnje srečanje v Krškem lahko pričakujemo nova tekmovanja in drugačna presenečenja.

Skupni zmagovalci športnega delovnih tekmovanj so delavci domačega Javnega komunalnega podjetja Velenje, na drugem mestu so komunalci s Ptujja, na tretjem pa Ljubljanski potniški priredilci. Domačini so izkoristili prednosti domačega terena zlasti v lovnih tekmovanjih, zgolj v njih disciplinah pa je zmagala Ljubljanska potniška priredilci na delovnih tekmovanjih ni sodelovala.

F. K., foto

Ekipo odbojkaric na mivki, ki je zastopala Sindikat delavcev stanovanskega in komunalnega gospodarstva Slovenije, je organiziral predsednik sindikata Alojz Terbut. Potem ko so na uradni propagandni tekmi premagale moško ekipo iz Tržiča, se je z njimi slikal tudi sekretar sindikata Miloš Mikolič.

V raftingu so zmagali veslači Nigrada iz Maribora. Čeprav vmesnih časov niso merili, so menda odločilno prednost pridobili med postanikom pri tribuni, kjer so morali izgubljeno energijo nadomestiti s pločevinko iz Laškega.

Osrednja disciplina (za publiko) je bilo vlečenje vrvi. Tako kot lani, so letos zmagali Koprčani. Tehnici so ti močni ekipi skupaj dosegli 790 kilogramov. Za zmago v velikem finalu z Velenjčani so podirli dvakrat po 18 sekundah lenjanom ni pomagalo. Obljubljena nagrada, dvodnevni plačanega dopusta na morju. Kot je pokazalo, je virano za domačine, vlečenjem vrvi menda ni denar tudi v sosednji

Po čem smo (pre)živeli? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

MAJ 1997

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin V.97/XI.96	Indeks cen življenjskih potrebščin m.97/XII.96
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica		
1. Hrana	53.140,99	40.400,40	40.400,40	65.596,62	49.302,58	40.400,40	102,30	107,00
2. Pijača	8.859,41	3.271,39	3.271,39	8.910,92	3.293,46	3.293,46	100,80	103,90
3. Kajenje	5.550,00	3.000,00	3.000,00	5.550,00	3.000,00	3.000,00	100,00	106,40
4. Oblačila	25.989,46	15.996,62	807,93	31.783,57	19.626,30	891,10	100,20	102,70
5. Obutev	5.971,66	4.580,06	0,00	7.073,37	5.102,74	0,00	100,70	102,10
6. Stanovanje	23.234,11	16.718,70	13.716,87	28.305,01	20.083,67	16.449,88	100,30	103,70
7. Ogrevanje, razsvetljava	21.461,94	15.010,37	12.823,20	26.519,21	17.922,84	15.294,98	104,50	113,00
8. Gospodinjiska oprema	11.750,64	6.227,83	0,00	13.973,45	7.219,66	0,00	100,00	101,30
9. Higijena, zdravstvena nega	14.697,06	12.268,95	8.761,79	16.508,80	13.648,44	10.122,67	101,00	103,50
10. Izobr., kultura, razvedrilo	36.580,09	13.741,48	6.637,43	41.401,18	15.673,95	6.814,99	101,80	104,10
11. Prometna sr. in storitve	34.783,47	12.186,05	5.449,58	43.046,67	16.028,00	6.029,41	101,20	104,30
12. Razni predmeti in storitve	3.904,83	2.327,52	0,00	4.872,69	2.597,62	0,00	101,60	105,40
13. Drugi izdatki	40.165,29	10.038,27	8.918,00	43.045,98	10.358,35	8.918,00	101,60	105,40
SKUPAJ (v SIT)	286.088,94	155.767,64	103.786,59	336.587,49	183.857,61	120.117,07		

Stopnja rasti košaric V.97/XIV.97	1,51	1,56	1,90	1,52	1,57	1,93
Stopnja rasti košaric V.97/XII.96	7,41	6,76	6,65	7,55	7,19	6,77
Košarica IV.97/ocena košar. IV.97	2,14	1,31	0,32	2,24	1,69	0,38

Struktura življenjskih stroškov

	18,57	25,94	38,93	19,49	26,82	41,05
1. Hrana	18,57	25,94	38,93	19,49	26,82	41,05
2. Pijača	3,10	2,10	3,15	1,65	1,79	2,74
3. Kajenje	1,94	1,93	2,89	1,65	1,63	2,50
4. Oblačila	9,08	10,27	0,78	9,44	10,67	0,74
5. Obutev	2,09	2,94	0,00	2,10	2,78	0,00
6. Stanovanje	8,12	10,73	13,22	8,41	10,92	13,69
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,50	9,64	12,36	7,88	9,75	12,73
8. Gospodinjiska oprema	4,11	4,00	0,00	4,15	3,93	0,00
9. Higijena, zdravstvena nega	5,14	7,88	8,44	4,90	7,42	8,43
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,79	8,82	6,40	12,30	8,53	5,67
11. Prometna sr. in storitve	12,16	7,82	5,25	12,79	8,72	5,02
12. Razni predmeti in storitve	1,36	1,49	0,00	1,45	1,41	0,00
13. Drugi izdatki	14,04	6,44	8,59	12,79	5,63	7,42
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

Strokovna

KOMENTAR: Cene na drobno so se v maju 1997 povečale za 8,9% ali za 8,9% od maja lani. Cene življenjskih potrebščin so se maja povečale za 1,6% ali za 1,6% od maja lani. Statistični urad RS je v aprilu 1997 izračunal dejanske košarice za 4-članske družine. V razpredelnici navajamo koliko so se različne omenjene košarice v maju 1997 najvišja je razlika pri obeh povprečnih košaricah.

Rezultati: DELOVNA TEKMOVANJA

Vodovod: 1. JKP Velenje, 2. Goriški vodovodi, 3. Komunalna Radovljica; **Kanalizacija:** 1. JKP Velenje, 2. Kostak, Krško, 3. Komunalna Gradnja Grosuplje; **Odvoz smeti:** 1. Kostak, Krško, 2. PUP Velenje, 3. JP Snaga Maribor; **Varjenje:** 1. JKP Velenje, 2. JKP Slovenj Gradec, 3. KP Ptuj; **Smetarski rally:** 1. JP VO KA Ljubljana, 2. Komunalna Radovljica, 3. KSP Ljutomer; **Delovna tekmovanja, skupni vrstni red:** 1. JKP Velenje, 2. Kostak Krško, 3. KP Ptuj

ŠPORTNA TEKMOVANJA:

Kečljanje, moški: 1. JP Ljubljanski potniški promet, 2. JP VO KA, 3. JP Energetika Celje; **ženske:** 1. JP Komunalna Novo mesto, 2. PUP Velenje, 3. JP Okolje Piran; **Mali nogomet:** 1. JP Ljubljanski potniški promet, 2.

KP Ptuj, 3. KP Prevalje; **Namizni tenis:** 1. Mariborski vodovod, 2. JP Žale, Ljubljana, 3. KP Ptuj; **Šah:** 1. KP Ptuj, 2. JP Ljubljanski potniški promet, 3. JP Energetika Celje; **Vlečenje vrvi:** 1. Komunalna Koper, 2. JKP Velenje, 3. Ljubljanski potniški promet, 4. KSP Domžale; **Streljanje, ženske:** 1. JP VO KA, 2. JKP Zalec, 3. Mariborski vodovod; **moški:** 1. JKP Velenje, 2. JP VO KA, 3. JP Ljubljanski potniški promet; **Tenis, ženske:** 1. JP Energetika, Celje, 2. KP Ptuj, 3. Goriški vodovodi; **moški:** 1. Nigrad Maribor, 2. JKP Velenje, 3. KP Prevalje; **Rafting:** 1. Nigrad Maribor, 2. JP Energetika Celje, 3. JP VO KA; **Športna tekmovanja, skupni vrstni red:** 1. JP Ljubljanski potniški promet, 2. JKP Velenje, 3. KP Ptuj; **Delovna in športna tekmovanja, skupni vrstni red:** 1. JKP Velenje, 2. KP Ptuj, 3. JP Ljubljanski potniški promet, 4. Mariborski vodovod, 5. JP VO KA, 6. Nigrad Maribor

Delovna tekmovanja v kanalizaciji je bilo v domeni domačinov. Ti prevladovali tudi v večini drugih delovnih disciplin: vodovodu, varjenju, odvozu smeti, smetarskem rallyju, in za vse te discipline dobili 247 točk, zaradi česar so bili prvi tudi v skupni uvrstitvi.

Vse niti organizacije je držal v rokah Jože Melanšek, bivši direktor JKP Velenje, ki je k delu pritegnil skoraj 250 sodelavcev. Jože je tudi predsednik združenja za varstvo okolja pri GZS, ki je organiziralo strokovni posvet direktorjev in županov.

CRNOGORSKI SINDIKATI SE PREBUJAJO

Zveza samostojnih sindikatov Črne gore je pred časom uspešno organizirala protestno šotovanje v Podgorici, ki se je po nekaterih ocenah udeležilo več kot 30.000 delavcev. Sindikalna organizacija je zborovanje organizirala zaradi vse slabšega materialnega in socialnega položaja delavcev in njihovih družin, saj so povprečne plače padle pod 190 nemških mark, za kupiti niti dva hlebca kruha in dva litra mleka na dan. Mnogi delavci niso prejeli plač že več mesecev, nezaposleni pa ne prejema nadomestil.

sindikatov Črne gore je v deklaraciji tudi zagrozila, da bo, če se ne bodo zahteve začele takoj uresničevati, čez tri mesece zahtevala izredne volitve. Predsednik ZSS Črne gore Danilo Popović je na protestnem zborovanju poudaril, to ne gre za politično, ampak sindikalno zborovanje, saj je edini motiv, ki je vodil sindikat pri njegovem organiziranju, skupni

boj za uresničevanje delavskih pravic. Črnogorskim sindikalnim kolegom in udeležencem zborovanja – udeležili so se ga tudi predstavniki nekaterih srbskih opozicijskih sindikatov – je v imenu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije izrazil podporo tudi predsednik Dušan Semolič. Zapisal je, da so zahteve, ki jih postavljajo sindikati, popolno-

ma upravičene in pomenijo klasični sindikalni boj za funkcioniranje pravne in socialne države. Zvezo samostojnih sindikatov Črne gore in udeležence zborovanja so v njihovih zahtevah podprle tudi Evropska konfederacija sindikatov, Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov ter številne evropske nacionalne sindikalne organizacije. Pavle Vrhovec

CELJU JE BILA VEČ KOT POLOVICA TELEKOMOVCEV

Telekom Slovenije je veliko podjetje z veliko zaposlenimi, ki so raztreseni po Sloveniji v desetih poslovnih enotah. Zato so odločili vsako leto enkrat srečati na dnevu Telekomov, da bi se bolje poznali in skupaj pozabavali.

Letos so se na drugem dnevu Telekomov zbrali v Celju, in to na prvi poletni in hkrati tudi najdaljši dan v letu, 21. junija. Gostitelj je bila tamkajšnja poslovna enota. Srečanja se je udeležilo več kot polovico te-

lekomovcev, okrog 1700. Preko 500 se jih je pomerilo v različnih športih, predvsem v skupinskih, in sicer košarki, odbojki, mallem nogometu, namiznem tenisu, streljanju, kečljanju ter v šahu. Gostiteljji so poskrbeli tudi

za vrsto organiziranih rekreativnih dejavnosti. Udeleženci srečanja so si lahko ogledali Celje in turistične znamenitosti v njegovi okolici, se popeljali z ladjico po Šmartinskem jezeru in se odločili za panoramsko vožnjo z letalom. Popoldne so se vsi zbrali na športnem letališču v Levcu, kjer so slovesno podelili medalje najboljšim športnim ekipam in posameznikom, potem pa je sledil zabavni program z ansambлом Štajerskih sedem.

Tako vodstvo podjetja kot tudi konferenca sindikatov in svet delavcev se zavedajo pomena takšnih srečanj in jih podpirajo. Lansko prvo srečanje v Dolenjskih Toplicah in Novem mestu srečanje je bilo med zaposlenimi zelo lepo sprejeto in je vsem ostalo v lepem spominu. Zato so se odločili, da bodo to nadaljevali, in da bo dan Telekomov postal tradicionalno srečanje vseh zaposlenih Telekomov Slovenije. O priljubljenosti srečanja pričča tudi število udeležencev, saj jih je letos sodelovalo še več kot lani. Helena Čerin

Magovalna ekipa v odbojki je takole pozirala

Nadzorni odbor Sindikatov dejavnosti in območnim organizacijam ZSSS

Nadzorni odbor Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki se je na svoji 5. seji sestel 19. junija 1997 v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici, je med drugim obravnaval tudi poslovanje SIC Radovljica.

Nadzorni odbor se je seznanil s problematiko delovanja, zasedenostjo kapacitet in poslovanjem SIC, z investicijami v ohranitev in izboljševanje kapacitet SIC za opravljanje njegove funkcije, s kadrovskimi problemi in programom aktivnosti, predvsem z načrtovano zasedenostjo kapacitet SIC v naslednjem obdobju.

Nadzorni odbor je ugotovil, da je osnovni pogoj za nadaljnje uspešnejše poslovanje SIC čimboljša namenska zasedenost njegovih kapacitet z udeleženci različnih oblik sindikalnega izobraževanja (sedaj 12%). Zato Nadzorni odbor ZSSS

poziva

sindikate dejavnosti Slovenije, območne organizacije ZSSS in sindikate družb in organizacij, da se pri načrtovanju različnih oblik sindikalnega izobraževanja in usposabljanja bolj kot doslej usmerijo v Sindikalni izobraževalni center Radovljica (ki je za to namenjen in usposobljen) in tako z namenskimi sredstvi za sindikalno izobraževanje in usposabljanje pomagajo pri vzdrževanju obstoječih kapacitet SIC oz. njihovem nenehnemu izboljševanju.

Nadzorni odbor predlaga tudi proučitev možnosti uporabe kapacitet Sindikalnega izobraževalnega centra v poletnem času za počitniške namene. V ta namen naj se vodja SIC poveže z direktorjem Atrisa.

Predsednik NO ZSSS: Janez Juvan

skei sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije
OBMOČNA ORGANIZACIJA LJUBLJANE IN OKOLICE
LJUBLJANA, Kopljeva ulica 1/11
telefon in telefaks 133 - 94 - 66

Datum: 19. 06. 1997
Svetila:

IZJAVA ZA JAVNOST

Na pobudo članov SKEI Koncerna Litostroj je izvršni odbor območne organizacije SKEI Ljubljane in okolice sprejel s k l e p., da bodo delavci v prihodnjih dneh obiskali predsednika vlade dr. Janeza Drnovška zaradi razreševanja ekonomsko-socialnega položaja zaposlenih v družbah Koncerna Litostroj.

Termin obiska bo objavljen 24 ur pred shodom na Gregorčičevi v Ljubljani.

Za pomoč pri uveljavljanju delavskih pravic se javnim medijem zahvaljujemo.

Sekretar: Valter Zavec
Valter Zavec

Predsednik: Marjan Pirc
Marjan Pirc

Skupina 20 študentov Fondacije Hans Böckler iz Düsseldorfa je prejšnji teden obiskala Slovenijo. To fundacijo je ustanovila Nemška zveza sindikatov (DGB), spodbujala pa naj bi raziskovalno in izobraževalno dejavnost na področju soupravljanja in sindikalizma. Študentje različnih fakultet so pri nas proučevali položaj medijev, sindikalizem, privatizacijo in položaj narodnostnih manjšin. Od nas so odšli še na Hrvaško.

Z gospodarskimi in političnimi razmerami v naši državi jih je seznanil Dušan Semolič. Z njim so se pogovarjali tudi o našem sindikalnem pluralizmu. Položaj medijev sta jim predstavila Marjan Sedmak in Venčeslav Japelj. O naši privatizaciji jim je govorila Tanja Bakan Rožič z ministrstva za ekonomski razvoj. Privatizacijo so še bolj konkretno spoznali v ajdovskem Fructalu, kjer so se pogovarjali z direktorico Cvetano Rijavec, predsednico sindikata Zdenko Cerkenik in predsednikom sveta delavcev Egonom Marcem. Kot nam je povedal Milan Uroša, ki je organiziral obisk te študijske skupine v naši državi, so od nas odšli zelo zadovoljni. Po vrnitvi domov so Dušanu Semoliču poslali tudi pisno zahvalo.

F. K., foto: S. B.

BODO DELAVKE IN DELAVCI BIVŠE ELEKTROKOVINE V STEČAJNEM POSTOPKU OŠKODOVANI?

V zadnjem času se čedalje več bivših delavcev Elektrokovine sprašuje, zakaj stečajni postopek za to podjetje tako dolgo traja in zakaj še niso dobili poplačanih svojih terjatev. O tem, kako je območni odbor sindikata kovinske in elektroindustrije v Podravju s pomočjo strokovnih služb območne organizacije ZSSS za Podravje doslej zastopal interese svojih članov v omenjenem stečajnem postopku, smo se pogovarjali s sekretarjem območnega odbora SKEI za Podravje Edijem Ozimičem.

Stečajni upravitelj je prekal del terjatev delavcev

"Naše člane v stečajnem postopku za Elektrokovino zastopa služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS, ki je tako kakor v vseh stečajnih postopkih tudi v tem prijavila terjatve za bivše delavce. Veliko večino terjatev, ki jih vložijo naša služba pravne pomoči, stečajni upravitelji sprejmejo. Stečajni upravitelj v Elektrokovini Mirko Žagar pa je prekal del terjatev, ker je v izhodiščno plačo, izplačano po posameznih mesecih, vključil tudi tako imenovano kolektivno delovno uspešnost. Še pred narokom za preizkus terjatev smo stečajnega upravitelja zaprosili za razgovor o navedenem problemu, saj bi se, če bi pristali na njegove argumente, terjatve delavcev znižale povprečno za okoli 25 odstotkov. V dokaz, da so naše strokovne službe pravilno izračunale terjatve, smo mu predložili tudi razlago komisije za splošno kolektivno pogodbo, iz katere je razvidno, da se pri primerjavi izplačila plače po kolektivni pogodbi uporablja čisti znesek osnovne plače brez vseh dodatkov oziroma variabilnega dela iz naslova uspešnosti. Žal takrat do razgovora s stečajnim upraviteljem ni prišlo," pojasnjuje Edi Ozimič. "Ker takega načina prerokane terjatve še nismo imeli, smo bili pravzaprav prisiljeni vložiti tožbo za ugotovitev obstoja prerokane terjatve. V nasprotnem primeru bi se namreč lahko izoblikovala sodna praksa, ki bi pomenila negacijo določil splošne in panožne kolektivne pogodbe. Tožba je bila vložena v letu 1994, vendar do danes ni bilo v zvezi z njo na sodišču še nobene obravnave."

Sindikati ne zavlačuje stečajnega postopka

Med bivšimi delavci Elektrokovine so se začele širiti informacije, da delavci ne dobijo poplačanih terjatev zaradi tega, ker naj bi stečajni postopek zavlačeval sindikat, češ da ni pripravljen umakniti tožbe za ugotovitev obstoja prerokane terjatve. K temu so po Ozimičevem mnenju prispevala tudi neuradna pojasnila, ki jih je delavcem dajal stečajni upravitelj.

Da bi omenjene probleme razjasnili, je predsednik SKEI Slovenije **Alber Vodovnik** navezal stik s stečajnim upraviteljem.

Stečajni upravitelj je SKEI poslal dopis, v katerem je pojasnil svoje poglede na nastale razmere. Opozoril je, da bo pravda na Delovnem sodišču v Mariboru dolgotrajna ("časovno zelo vprašljiva"), po vsebini pa zapletena, saj je po njegovem mnenju v tožbi polno nejasnosti, ki jih bo izjemno težko razrešiti. Po drugi strani pa vse več delavcev želi vedeti, kdaj bo možno nastali spor razrešiti in razdeliti del stečajne mase med upnike. "Ker nastalega problema ne morem razrešiti sam, je moj odgovor delavcem, ki jih zastopate, nedoloččen in nejasen, kar pri njih vzbuja veliko nezadovoljstvo, veliko kritik pa pada tudi na vašo stran," je v dopisu SKEI zapisal Mirko Žagar. "O upravičenosti teh kritik se ne želim opredeljevati, vem pa le eno, da bi lahko nastalo pat pozicijo razrešili hitro in brez stroškov na način, ki bi bil vsaj po mojem mnenju v dani situaciji najboljši - to je umik tožbe."

Zakaj dokapitalizacija hčerinskih družb stečajnega dolžnika?

V istem dopisu je stečajni upravitelj pojasnil, da dela premoženja stečajnega dolžnika v dosežanem postopku ni mogel prodati po cenah, ki bi bile normalne pri takšni prodaji, zato je bila izvršena dokapitalizacija hčerinskih družb stečajnega dolžnika. "Na ta način so se ohranila tudi potrebna delovna mesta za bivše delavce stečajnega dolžnika. Teh je približno 800," je prav tako zapisal Žagar.

Stečajni upravitelj je SKEI dal pobudo, da bi sindikat umaknil tožbo, delavcem pa bi maksi-

malno poplačali terjatve tako, da bi delavci prejeli 45 odstotkov terjatev v gotovini, za razliko pa bi postali delničarji.

"Pobudo stečajnega upravitelja Elektrokovine je obravnaval tudi izvršni odbor SKEI Slovenije in jo podprl. Člani izvršnega odbora so sklenili, naj območni odbor SKEI za Podravje spelje aktivnosti za to, da bodo dali soglasje k pobudi stečajnega upravitelja tudi bivši delavci Elektrokovine. Poleg tega pa je izvršni odbor SKEI Slovenije predlagal območni organizaciji ZSSS za Podravje, naj tožbo umakne, ker ni sporen delež delavcev, ampak Kreditne banke Maribor," pojasnjuje Ozimič.

"Konec januarja letos je prišlo do pogovora med stečajnim upraviteljem ter predstavniki območne organizacije ZSSS, območnega odbora SKEI in službe pravne pomoči," pravi Ozimič. "Dogovorili smo se, da bomo proučili možnost poravnave oziroma pobota terjatev. Če bi do poravnave prišlo, bi sindikat umaknil tožbo, stečajni upravitelj pa bi delavcem izplačal 45 odstotkov terjatev v gotovini, drugim upnikom pa bi poplačal terjatve pretežno v delnicah. Poleg tega bi stečajni upravitelj poravnal stroške takse za vloženo tožbo."

Neuspela poravnava terjatev

Stečajni upravitelj je v sredini aprila pripravil predlog za drugo delitev stečajne mase. Stečajnemu sodniku je predlagal, da odobri drugo delitev stečajne mase v višini 23 odstotkov vrednosti terjatve posameznega upnika. "Poplačilo upnikov je možno v tej višini le pod pogojem, da se vključi v delitev del stečajne mase v obliki nematerializiranih delnic, ki jih ima stečajni dolžnik kot glavni delničar v ELKO Maribor d.d. Glede na število upnikov in vrednost njihovih terjatev podlagam, da se poplačilo opravi v denarju vsem upnikom fizičnim osebam, upnikom pravnim osebam pa se opravi poplačilo v pretežni meri v obliki delnic, preostanek pa v denarju," je med drugim zapisal Mirko Žagar. "Pogoj za tako visoko poplačilo po tej delitvi je umik približno 2700 tožb, ki so jih vložili delavci zaradi obstoja prerokanih terjatev. Delavci, ki so vložili navedene tožbe, so pripravljeni umakniti tožbe pod pogojem, da se opravi delitev stečajne mase na predlagani način. Če to ni možno, potem ne bo umika tožb, zato bo potrebno za prerokane in vtoževane terjatve navedenih delavcev ponovno rezervirati del stečajne mase in seveda ohraniti tudi že po glavni razdelitvi rezervirano stečajno maso. V tem primeru bi bilo poplačilo upnikov po tej delitvi le 13-odstotno, in to v pretežni meri v delnicah."

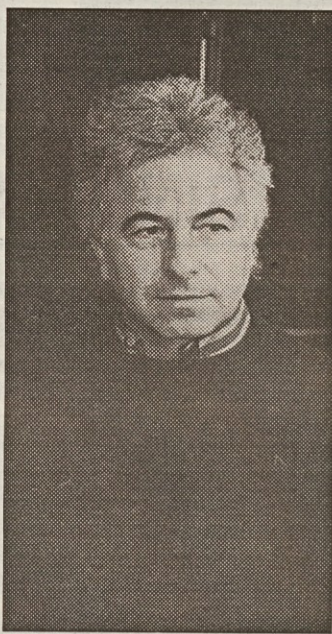
Vse upnike je treba obravnavati enakopravno

Na predlog stečajnega upravitelja je odgovoril predsednik stečajnega senata sodnik Matjaž Štok. Zapisal je, da je predlog za drugo delitev stečajne mase povsem korektno in strokovno napisan, vendar pa se mu ob njem poraja dilema. "S tem predlogom bi bili sicer delavci kot upniki zelo visoko poplačani, medtem ko bi pravne osebe prejele del denarja v nematerializiranih delnicah, del pa v denarni obliki," je zapisal sodnik.

Poudaril je, da je načelo enakopravnosti bistveno načelo in po tem načelu bi morali vsi upniki dobiti enak odstotek denarnih sredstev in enak odstotek nematerializiranih delnic. "Delnice so vrednostni papir, ki ga lahko upnik vnovči, kadarkoli želi, na borznem ali izvenborznem trgu, vrednost teh nematerializiranih delnic pa bi lahko bila glede na stanje na trgu, pa tudi zaradi drugih okoliščin, različna. Iz tega razloga se mi je tudi porodilo vprašanje vrednosti nematerializiranih delnic v tistem trenutku, ko odredim izplačilo oziroma delitev stečajne mase, in vrednost teh delnic takrat, ko jo upravičenci prejmejo, oziroma takrat, ko jo poskušajo prodati," je zapisal stečajni sodnik. Stečajnega upravitelja je prosil, naj mu predlog delitve stečajne mase pripravi tako, da bodo prav vsi upniki v enakem odstotku dobili stečajno maso v obliki denarnih sredstev in prav vsi upniki v enakem odstotku v obliki nematerializiranih delnic.

Delavci niso navdušeni nad izplačilom terjatev v delnicah

"Kmalu po odločitvi sodnika nas je stečajni upravitelj povabil na pogovor, na katerem so sodelovali tudi predstavniki območne organizacije ZSSS in službe pravne pomoči. Na sestanku smo se dogovorili, da bo stečajni upravitelj poskušal z večjimi upniki doseči dogovor o eventualnem poplačilu njihovih terjatev v večjem odstotku v delnicah, kar bi omogočilo, da bi lahko stečajni upravitelj delavcem večji del terjatev poplačal v gotovini. Na osnovi tega bi se v SKEI ponovno odločali o eventualnem pobodu z umikom tožbe. Vendar pa smo v sredini maja od stečajnega upravitelja dobili obvestilo, da se nobeden izmed upnikov z možno predlagano delitvijo ne strinja in da bo pripravljena delitev stečajne mase s sklepom sodišča," pojasnjuje sekretar SKEI za Podravje.

Edi Ozimič: Kdo je v imenu delavcev upnikov sprejel odločitev o vložitvi sredstev iz stečajne mase v nove družbe?

"Celotno zadevo smo pretresli tudi na seji območne organizacije SKEI za Podravje. Ugotovili smo, da številni bivši delavci Elektrokovine ob informacijah, da bodo dobili del terjatev izplačanih v delnicah, izražajo veliko nejevoljo. Da bi do poplačila terjatev delavcem prišlo čim prej, smo bili pripravljeni umakniti tožbo zaradi ugotovitve obstoja prerokanih terjatev, vendar pa smo želeli imeti pred tem več informacij. Zato smo predsedniku stečajnega senata poslali dopis, v katerem smo ga zaprosili, da nam pojasni tri stvari. Kdo je v primeru Elektrokovine v stečaju odločal o vložitvi terjatev upnikov v ustanovitev novih podjetij? V katera podjetja so bila vložena sredstva delavcev iz naslova terjatev iz stečajne mase ter v kakšni višini? Ali je možno v skladu z zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji poplačevati terjatve tudi v delnicah, in to brez privolitve upnikov?" pravi Ozimič. "Odgovor na omenjena vprašanja od predsednika stečajnega senata doslej nismo dobili."

"Kot pooblaščenec večine delavcev v stečajnem postopku nas za mnenje o vložitvi del terjatev v novo družbo ni nihče nič vprašal. Očitno pa tudi bivši delavci Elektrokovine sami niso sprejeli takšne odločitve."

Odredba sodišča o drugi razdelitvi stečajne mase

Nekaj dni po tem je stečajni sodnik izdal odredbo, s katero je odredil drugo razdelitev stečajne mase med 3236 upnikov v višini 947.271.658,50 tolarja, od tega nematerializiranih delnic v družbi ELKO Elektrokovine d.d. Maribor v višini 901.930.000 tolarjev in denarnih sredstev vnovčene stečajne mase v višini 45.341.658,50 tolarja. Med upnike bi bile tako sorazmerno razdeljene materializirane delnice in denarna sredstva v višini 14 odstotkov vrednosti terjatve posameznega upnika.

Vendar pa je sodnik odredil, da se nematerializirane delnice v družbi ELKO Elektrokovine razdelijo med upnike samo v primeru, če jih ti sprejmejo. To pomeni, da bo stečajni upravitelj upnike pozval, naj mu pisno odgovorijo, ali sprejmejo navedene delnice. Če katerikoli upnik ne bo pripravljen sprejeti ponujenih delnic, bo moral stečajni upravitelj delnice prodati po ceni, ki jo bo pač mogoče doseči na trgu vrednostnih papirjev. Izkupiček bo sorazmerno razdeljen med upnike. Denarne zneske pa bodo razdelili med upnike tudi, če le-ti ne bodo pripravljeni sprejeti nematerializiranih delnic.

Vprašanja in dileme

"Ob vsem tem se postavlja več vprašanj! Kdo je mogoče z veliko gotovostjo predvideti, da vsi upniki ne bodo pripravljeno prevzeti delnic, jih bo treba ne glede na ceno prodati na trgu vrednostnih papirjev. Delnicam bo zato zelo verjetno močno padla cena, zato bodo lahko spremenljivi kupci oziroma različni novodobni menedžerji poceni prišli do tovarne, ki so jo delavci desetletja gradili s trdim delom in odpovedovanjem. Kdo je sploh sprejel odločitev, da se sredstva bivših delavcev upnikov lahko vložijo v novo podjetje? Opozarjam, da v primeru Elektrokovine ni upniškega odbora! Kdo lahko zagotovi, da izkupiček sedaj ne bo nižji, kot bi bil, če sredstev ne bi vložili v novo podjetje?" se sprašuje Edi Ozimič. "Stečajni upravitelj je velikokrat predlagal sindikatu, naj umakne tožbo. Zakaj pa ni sam odstopil od prerokanja terjatev? Za to naši sodbi obstajajo vsi argumenti."

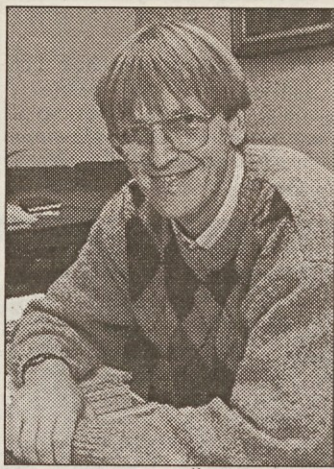
"Stečajni upravitelj je med drugim zapisal, da je dokapitalizacija hčerinskih podjetij prispevala k ohranitvi delovnih mest. Vendar pa se sprašujemo, zakaj je bilo treba delovna mesta na lokaciji bivše Elektrokovine ohranjati ravno na račun bivših delavcev in delavcev Elektrokovine, ki so bili že tako in tako opeharjeni. Zakaj nista za ohranitev delovnih mest prispevali sredstev banka ali država? Zakaj je bilo potrebno nekaj več kot dvesto delovnih mest ohranjati ravno s sredstvi prekalnih 3000 bivših delavcev Elektrokovine, ki bi jim lahko in morali s temi sredstvi vsaj malce popraviti krivico, ki so jo v preteklosti doživeli?" sprašuje Edi Ozimič.

Kakorkoli že, bivši delavci Elektrokovine bodo v kratkem dobili poplačan del svojih terjatev v skupni višini 45.341.658,50 tolarja. Kako pa bo z razdelitvijo delnic med upnike, bo kmalu pokazal čas. Kakor vse kaže, razprave in polemike o tem še zdaleč niso končane.

Pomladansko poročilo: kako do enakovrednega partnerstva z Evropsko unijo

Pomladanska poročila so zanimivo branje, odkar jih vlade pripravljajo. Če ne zaradi drugega, zato ker je bilo mogoče v jesenskih poročilih prebrati izgovore (vlad), zakaj se napovedi o gospodarski rasti ne uresničujejo. Vedno je bilo tudi mogoče vladi očitati vsaj nekaj nespretnih ali napačnih ukrepov (katera vlada pa je konec koncev naredila vse korake pravilno) in se kasneje pobahati, češ ali nismo dejali... Nova slovenska vlada se tradiciji ni izneverila, njen Urad za makroe-

Janez Potočnik: Če se hočemo vključiti v Evropsko unijo kot enakopraven in konkurenčen partner, moramo takoj sprejeti vrsto ukrepov, s katerimi bi najprej zajezili porabo, prihranek pa preusmeriti v gospodarski razvoj.

brodoše. Vlada in parlament zdaj političnih ovir nimata več, časa pa tudi ni več veliko, saj dajo sistemske spremembe pogojev gospodarjenja rezultate šele čez nekaj časa. Vendar se zaradi dobrih konjunkturnih napovedi pri naših najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnerjih tudi brez večjih sistemskih sprememb obeta letos in v prihodnjem letu boljše gospodarske rasti, kot smo jo dosegli lani. V tujini se napovedi sučejo okoli 2,4-odstotne gospodarske rasti v letošnjem in okoli 2,8-odstotne rasti v prihodnjem letu. Svetovalka vlade Alenka Kajzer nam je dejala, da v kratkoročnih napovedih za letos in prihodnje leto pričakujejo 4-odstotno rast (4,5-odstotno v prihodnjem letu), enako zaposlenost kot lani (za 0,5 odstotka večjo), za 4 odstotka

proizvoda. Delež plač in stroškov države naj bi se zmanjšal, delež nacionalnega varčevanja in sredstev, ki ostanejo v podjetjih in so namenjena razvoju in investicijskemu zagonu v industriji, pa povečal.

Če bomo uspeli ustvariti konkurenčno, ali kot nekateri pravijo, evropsko primerljivo okolje na makroekonomski ravni, bomo v Evropsko unijo vstopili brez velikih notranjih pretresov in pripravljeni kot enakovredni partner. Če ne bi uspeli ustvariti makroekonomskega evropsko primerljivega okolja pred vstopom v Unijo, bi ta korak za Slovenijo imel poleg dobrih tudi vrsto negativnih posledic. Zato so čimprej šele sistemske spremembe in prid večanja konkurenčne in razvojne sposobnosti gospodarstva nujne.

2001 65-odstotno pozitiven. Javno finančna bilanca, razlika med prihodki in odhodki, naj bi bila izravnana in dosegla 44,1-odstotni delež v bruto domačem proizvodu.

Kako to doseči? Direktor Urada za makroekonomske raziskave in razvoj Janez Potočnik izmed številnih potrebnih ukrepov izpostavlja predvsem tiste, s katerimi bo mogoče preusmeriti večji del domačega proizvoda v krepitve konkurenčnosti in gospodarske rasti. Uresničitev kratkoročnega ciljnega razvojnega ciklusa (ki bo podlaga za kasnejše hitrejšje razvijanje gospodarstva) terja omejevanje rasti porabe države, predvsem plač javnega sektorja, socialnih transferjev in investicij iz proračuna plač in socialnih transferov, pravi Potočnik. To naj bi ohranilo javno-

se zdi pomembno, da bi ga sklenili za dve leti in pol, kot je v načrtu med socialnimi partnerji. Janez Potočnik je dolgotrajna veljava socialnega sporazuma važna zato, ker ne bo vmesnih obdobij med pogajanjmi za sklenitev novega (če bi letos socialni sporazum sklenili denimo le za eno leto), v katerih so ponavadi plače ušle z vajeti. Med dolgoročnejsimi cilji pa je na prvem mestu zniževanje inflacije (in skladno s tem prilagajanje cen evropskim) na raven, ki bo ob vstopu v Evropsko unijo primerljiva z inflacijo v tej združbi. Je pa to ena najtežjih nalog, saj je zdaj inflacija na ravni, ko je ni več mogoče hitro zniževati. Poleg tega še vedno niso odpravljena vsa cenovna neskladja (najbolje je to opaziti pri cenah energentov), kar bo tudi v naslednjih letih

MORDA SE NAM POSREČI

konomske raziskave in razvoj je tudi letos pripravil redno pomladno poročilo oziroma analizo gospodarskih gibanj s projekcijo do leta 2001 in jo pred dnevi predstavil javnosti. Tradiciji se niso izneverili niti vladini kritiki. Na zadnji seji ekonomske-socialnega sveta pred dnevi je vlada oziroma njeno pomladno poročilo doživelo pravo hladno prho. Glavna preizkušnja pa vlado in poročilo še čaka pri gospodarstvu (Gospodarski zbornici) in pri opoziciji. Pa poglejmo, kako si vlada, oziroma njene strokovne ustanove predstavljajo kratkoročne in srednjeročne razvojne možnosti Slovenije.

V strategiji gospodarskega razvoja Slovenije je vlada pripravila dva možna scenarija

poteka dogodkov, optimalnega in slabega. Dosedanji razvoj je tekel nekako med obema, kar kaže na to, da tvorniki ekonomske politike nemara niso najbolj natančno ocenili gibanj v svetovnem gospodarstvu, pa tudi vseh možnosti, s katerimi bi gospodarstvu omogočili hitrejši razvoj, niso znali izkoristiti.

Rezultati lanskega leta niso spodbudni, še najslabše pa je nemara to, da vlada in parlament zaradi volitev in oblikovanja nove vlade nista sprejela nekaterih nujnih sistemskih sprememb, pomembnih za uravnotežen makroekonomski položaj. Gre za spremembe, ki bi okrepile razvojno moč gospodarstva in povečale njegovo konkurenčno sposobnost. Ker bi bilo treba zaradi njih zategniti pasove, pred volitvami seveda niso bile do-

večjo produktivnost (obe leti enako), za 4,3 odstotka večji izvoz (5,8 odstotka večji v letu 1998); saldo plačilne bilance naj bi bil letos za okrog 40 odstotkov negativen, v prihodnjem pa le še za 15 odstotkov; bruto plače naj bi letos realno rasle za 3, v prihodnje pa za 2,5 odstotka; javnofinančni prihodki naj bi letos obsegali 45 odstotkov bruto domačega proizvoda (44,9 odstotka), javnofinančni odhodki pa bi prihodke presegali letos za odstotno točko, prihodnje leto pa za devet desetink. Inflacija bi se zaradi nujnih usklajevanj cen letos sukala na ravni 9, prihodnje leto pa 8 odstotkov. V teh dveh letih naj bi v Sloveniji z ukrepi ekonomske politike izboljšali razvojno neugodna strukturna razmerja v primarni in končni delitvi bruto domačega

Slovenska industrija je močno podinvestirana in za zdaj slabo opremljena za boj s konkurenco na zahodnih trgih. Zato je ena prvih nalog modernizacija predelovalne industrije in vlaganje v dodatno znanje.

Pivovarna Laško

ŠE NAPREJ USPEŠNO POSLOVANJE

Lansko leto s hladnim poletjem in dolgo, sorazmerno mrzlo zimo ni bilo po godu pivcem piva, še manj pa pivovarjem. Kljub temu so v Pivovarni Laško z lanskimi poslovnimi rezultati zadovoljni. Kot je na nedavni tiskovni konferenci dejal direktor pivovarne Tone Turnšek, so prej doseženi tržni deleži pri prodaji piva lani le malo zmanjšali, je pa še vedno več kot 53-odstoten. Delničarji so tudi letos lahko zadovoljni, saj se je vrednost dividende iz lanskega dobička le malo zmanjšala v primerjavi z njeno vrednostjo iz leta 1995. Še pomembnejše od vrednosti dividende pa je, da se podjetje vse bolj krepi in posluje na vse bolj zdravih temeljih. Bilanca stanja kaže, da je družba finančno neodvisna, saj pretežni del sredstev financira iz lastnih virov.

Turnšek je potem naštel nekaj poslovnih podatkov in zraven namignil, da se je lani nadaljeval večletni cikel dobrega poslovanja in da tudi letos ni drugače. Za poseben dosežek šteje količino lani prodanega piva, ki je bila le za spoznanje manjša kot leta 1995, ko so prodajo v Pivovarni Laško ocenjevali kot izjemen dosežek. Lani so torej prodali 1,156 milijona hektolitrov piva, iztržili pa 13,6 milijarde tolarjev ali 18 odstotkov več kot leto poprej. Žal so se odhodki povečali za 20 odstotkov in malo poslabšali poslovno bilanco, treba pa je tudi upoštevati, da je bila amortizacija za 60 odstotkov večja.

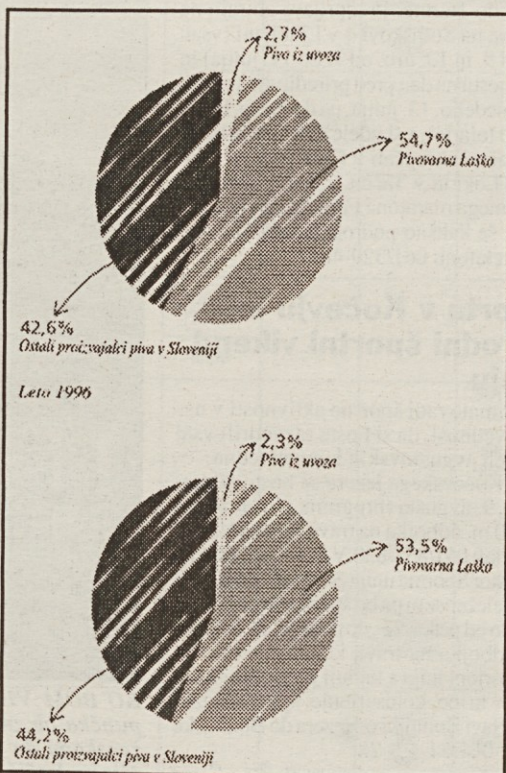
Pivovarna je lani zaradi nekaj manjše zaposlenosti, ta je za malo preseгла 500 zaposlenih, povečala storilnost za odstotek, to pomeni, da je teoretično vsak zaposleni zvaril 2600 hektolitrov piva. Neto dobiček na zaposlenega se je povečal za 3 odstotke in dosegel 2,7 milijona tolarjev. Uprava pivovarne je predlagala, naj bi od lanskega čistega dobička, ki ga je bilo za 9 odstotkov celotnega prihodka ali 1,217 milijarde tolarjev, 531 milijonov tolarjev razdelili za dividende delničarjem, in 686,5 milijona tolarjev za rezerve. Na delnico je tako prišlo 120 tolarjev donosa.

Turnšek je še povedal, da so lani zaključili vse načrtovane naložbe, za kar so porabili 35 milijonov mark, od tega skoraj tri četrtine za opremo in preostalo za zgradbe. Vlaganja v modernizacijo pivovarne pa se nadaljujejo tudi letos. Do poletja 1998 naj bi zaključili naložbo, vredno 33 milijonov mark, v nove kletne zmogljivosti. Nadomestili bodo staro opremo v kletnih prostorih, ki so bili zgrajeni že leta 1938. Tehnološki proces bo

povsem moderniziran in računalniško voden, opremo pa bodo kupili v Nemčiji. Direktor pivovarne meni, da se brez velikih vlaganj v opremo ne da ostati v koraku s konkurenco, ki je z odpiranjem Slovenije v Evropo tudi na slovenskih tleh vse hujša.

Med pomembnimi poslovnimi odločitvami je tudi nakup 45-odstotnega deleža tovarne brezalkoholnih pijač Vital iz Mestinja in podpis sporazuma me obema delniškima družbama o poslovnem sodelovanju. Turnšek zatrjuje, da je Pivovarna Laško pridobila uveljavljeno blagovno znamko Frupi, torej program brezalkoholnih pijač, ki v vseh evropskih pivovarskih hišah postaja pomembno področje širjenja dejavnosti. Vital pa je pridobil pomembnega strateškega partnerja s široko prodajno mrežo, ki je podjetje iz Mestinja ni imelo. V programu je tudi širjenje palete Vitalovih proizvodov.

M. S.

Tržni deleži pivovarjev na slovenskem trgu

Po letu 1998 in do leta 2001, ko naj bi bila Slovenija sprejeta v Evropsko unijo, naj bi (ob uveljavljenih sistemskih spremembah) bruto domači proizvod naraščal po povprečni realni letni stopnji 4,7 odstotka, produktivnost po 3,8 odstotka, zaposlenost po stopnji 0,9 odstotka (brezposelnost bi bila v povprečju 13,9-odstotna), bruto plače po 2,6-odstotni stopnji, izvoz in uvoz naj bi naraščala po povprečni 5,3-odstotni stopnji, saldo tekočega računa plačilne bilance pa naj bi bil leta

finančni primanjkljaj v še sprejemljivih okvirih do enega odstotka bruto domačega proizvoda in zagotovilo umiritev plač v gospodarstvu. Poleg tega je treba hitro zaključiti lastniško preoblikovanje družbenega premoženja, in začeti socialno in davčno reformo. Za uresničitev tega kratkoročnega ciljnega scenarija, ki je pogoj za uravnotežen razvoj v kasnejših letih, je ključnega pomena tudi usklajenost ukrepov. K uspehu lahko veliko pripomore vsebinsko primeren socialni sporazum in Potočniku

oteževalo zniževanje rasti cen in inflacije. Potočnik ocenjuje, da jo bo mogoče bolj znižati šele po letu 1998, če bodo usklajeno delovali vsi nosilci ekonomske politike in sistemske spremembe.

Če bi vsi dejavniki in ukrepi delovali usklajeno, bi Slovenija vstopila v Evropsko unijo kot enakopraven in konkurenčen gospodarski partner. Tako meni vlada in ni razlogov, da ji ne bi pritrtili. Vprašanje pa je, ali bo v Sloveniji vse teklo kot namazano.

N. R.

Mednarodni sejem grafika-informatika-biro GRAFIČNA INDUSTRIJA V TEŽAVAH

Na začasnem mariborskem sejmišču v športnem parku Tabor je bil v drugi polovici minulega tedna tretji mednarodni sejem Grafika-Informatika-Biro 97, na katerem je tokrat sodelovalo več kot 200 razstavljalcev iz 15 držav. Tridnevni sejem, ki ga je organiziralo podjetje Sejmari iz Maribora, je odprl predsednik območne gospodarske zbornice v Mariboru Vinko Lapuh. Opozoril je na buren razvoj grafike v zadnjih petih letih, ko je digitalna računalniška tehnika temeljito spremenila položaj grafične industrije v svetu. Medtem ko se grafična industrija v svetu izredno hitro razvija, pa je slovenska grafična industrija v težavah, na kar po Lapuhovih besedah opozarja tudi Združenje za tisk pri Gospodarski zbornici Slovenije. Med težavami je Lapuh v prvi vrsti omenil neoljalno konkurenco na trgu. Zaradi tega so cene grafičnih storitev trenutno v Sloveniji nižje kot v sosednjih državah. Nesposobnost prilagajanja na nove tržne razmere in nenehna potreba po investicijskih vlaganjih je nekatera grafična podjetja v Sloveniji privedla v stečaj. Med njimi je tudi Mariborski tisk.

“Da pogoji gospodarjenja za grafično podjetja niso ugodni, kaže tudi lestvica najboljših in najbolj uspešnih podjetij v Sloveniji, na katero se je vrstilo le nekaj grafičnih družb,” je sklenil Vinko Lapuh.

V imenu mestne občine je razstavljalcem in obiskovalcem na sejmu izrekel dobrodošlico tajnik Bojan Bogša. Dejal je, da postaja Maribor vse bolj sejmsko mesto, vendar pa mestu manjka novo sejmišče. Na srečo so načrti zanj že pripravljene. V zvezi z grafičnim sejemom pa je med drugim dejal: “Glede na to, da je slovenska grafična industrija zaradi konkurenca na tržišču v težavah, bo sejem zagotovo koristen pri iskanju rešitev in novih možnosti zanjo.”

Na sejmu so letos pripravili tudi grafično, tiskarsko in računalniško delavnico. V njih so prikazali novosti v digitalnem tisku, oblikovanje strani za internet, elektronsko montažo tekstov in slik, tiskanje grafičnih izdelkov, plotanje plakatov in številne druge tehnološke novosti. V času sejma je bilo v Mariboru tudi veliko strokovnih posvetovanj in predavanj. Med drugim so govorili o kalkulacijah in poslovanju v tiskar-

nah, o matchprintu, o taljivih lepilih in knjigovezništvu, o računalniških virusih, o elektronski montaži, o klasifikaciji računalniških pisav in o drugih strokovnih vprašanjih.

V sodelovanju z Društvom inženirjev in tehnikov Slovenije so organizatorji sejma pripravili tudi Dan grafičarjev Slovenije. Grafični delavci iz vse države so se najprej udeležili strokovnega seminarja Imprinta po Imprinti, na katerem so jih seznanili z novostmi iz letošnjega velikega grafičnega sejma v Düsseldorfu. Po strokovnem delu srečanja so se grafični delavci pomerili v malem nogometu in tenisu, temu pa je sledilo družabno srečanje.

Na sejmu Grafika-Informatika-Biro so letos prvič podelili plaketo krilati lev za najboljši koledar. Trinajst slovenskih tiskarn je poslalo na natečaj 37 koledarjev. Žirija je najvišje priznanje podelila Cetusu iz Celja za koledar “Asociacije”. Diplom pa sta prejela še Gorenjski tisk iz Kranja za koledar “Mojstrstvo od ideje do tiska” in Tiskarna Etiketa Žiri za “Koledar za dan in noč”.

T. K.

Plavanje – najmikavnejši šport vročega poletja

UTRJENI IZ VODE

Kaj pravite, ali je med kopanjem in plavanjem kakšna razlika? Je, seveda je: pri kopanju si človek samo hladi in osvežuje pregreto telo, pri plavanju pa ga prisili še v svojevrstno telovadbo, ki ga krepi in utrjuje! Odgovor je popolnoma pravilen. Zatorej: kdor bi rad med dolgim vročim poletjem storil kaj zase, naj v vodi vsekakor združi prijetno (kopanje) s koristnim (plavanje)!

Kot po navadi, najprej nekaj »teorije« o učinku plavanja na človeški organizem. »Plavanje je športna dejavnost, ki zelo intenzivno aktivira dihalni in srčno-žilni sistem, hkrati pa zaposluje in razvija številne poglavitne mišične skupine,« je v svoji brošuri s preprostimi naslovi Plavanje zapisal pokojni prof. Mitja Prešeren, nekdanji »šef« slovenske plavalne reprezentance, in utemeljeval:

»Telo je pri plavanju v vodoravnem položaju, zato srčno-žilni sistem lažje deluje. Delo srčne mišice je olajšano, saj ji ni treba črpati krvi iz spodnjih okončin proti sili teže kot pri pokončni drži. Med plavanjem ostane sistolični krvni pritisk enak ali se celo zniža, diastolični pa se nekoliko zviša. Rezultat je manjša amplituda krvnega pritiska (ali manjši pulzni tlak). Redno plavanje ohranja prožnost žilnih sten, to pa preprečuje zvišanje krvnega pritiska. Prav zaradi ugodnega delovanja na srčno-žilni sistem je plavanje vaja, ki trenira srce in ožilje – tudi v starosti.

Enakomerno ritmično gibanje, dopolnjeno z okrepljenim dihanjem, razvija dihalni sistem. Pravilne tehnike plavanja nas avtomatično pri-

silijo k enakomernemu ritmičnemu dihanju: plavalec izdihne ves zrak, ko je glava pod vodo, vdihne pa v hipu, ko pridejo usta iz vode. Zato mora biti ritem dihanja prilagojen gibanju glave: izdih počasnejši in daljši, vdih krepkejši in krajši.«

K temu naj (ne)nazadnje še dodamo, da plavanje aktivira vse velike mišične skupine, zato se telo skladno razvija, skeletno-mišični sistem pa ostane prožen, gibljiv in krepak tudi v starosti...

Kako trenirati

Če so vas našeti »plusi« prepričali, da boste res (še) nekaj storili zase, potem nikar ne pozabite, da sodi plavanje med t. i. ciklične športne panoge (kot na primer tek, kolesarjenje, smučarski tek itd.), ki se jih je treba lotevati z intervalno in nepretrgano (kontinuirano) metodo treninga.

Elementi intervalnega treniranja so štirje: dolžina posamezne razdalje, število posameznih razdalj, hitrost plavanja in dolžina počitka. Lahko jih spreminjamo in tako vplivamo na učinkovitost vadbe. Primer: Radi bi preplavali 500 metrov. Progo razdelite na deset delov, dolgih 50 metrov; prva dva elementa treniranja sta torej 10 x

50. Zdaj morate določiti najpomembnejše: hitrost plavanja. Kako? Preplavajte 50 metrov z največjo mogočo hitrostjo, temu času pa dodajte še 30 odstotkov. Zgled: če ste teh 50 metrov preplavali, na primer, v 40 sekundah, prištejte temu času še 12 sekund (torej 30%) in dobili boste svoj »potovalni čas«

– 52 sekund. Odslej si boste prizadevali preplavati 10 x 50 metrov, vsakič v 52 sekundah.

Četrty element – počitek med posameznimi deli prog – določamo glede na srčni utrip. Zmerimo ga takoj po opravljenem plavanju. Ugotoviti moramo, v koliko minutah se nam zmanjša za 40 udarcev, na

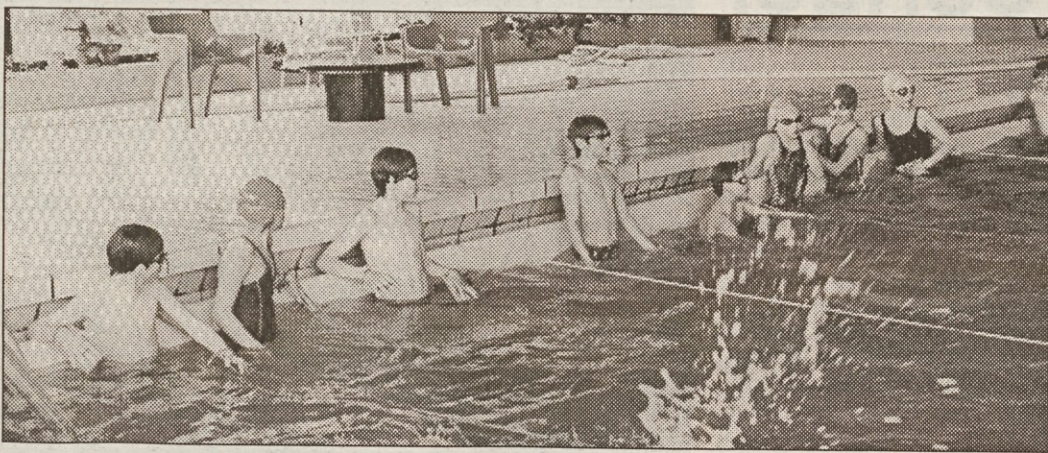
sti kombinaciji boste lahko poljubno izbirali: podaljševali ali krajšali posamezne razdalje, spreminjali hitrost plavanja (vsako drugo razdaljo hitreje, vmesne počasneje itd.).

Tedaj boste že zrelji tudi za kontinuirano metodo vadbe, pri kateri gre za nepretrgano delo (plavanje), ki traja določen čas ali razdaljo in ima tudi določeno intenzivnost (hitrost plavanja). Na primer: brez počitka oziroma ustavljanja bi radi preplavali 1.000 metrov v 20 minutah. Ko se vam bo to posrečilo, si postavite nov cilj – čas 19:30. Če boste redno vadili, boste uspeli. Tudi pri tej metodi lahko spreminjate hitrost plavanja: stopnjujte jo od začetka do konca ali pa jo spreminjate med plavanjem po krajših odsekih.

Z zavesljaji do odpornosti

Spreminjanje temperature, ko smo zdaj v hladni vodi, zdaj na zraku in toplem soncu, učinkuje tudi na kapilare v koži, ki se ob hladu ožijo, ob toploti pa širijo. Tovrstno razpiranje kapilar na mraz in vročino strokovnjaki imenujejo »gimnastika kapilar«. Gre za proces termoregulacije, ki je zelo pomembna za telesno utrjevanje in odpornost. Kar spomnite se Kneippove metode zdravljenja z vodo! Hladna voda, zrak, sveže sape in topli sončni žarki – vse to pomeni za človeka, ki je v kopalnih skoraj popolnoma goli, majhne strese, ki krepijo njegovo lastno odpornost. Adijo mehkužnosti: kdor bo redno hodil na kopanje in svojo poletno rekreacijo združil z zmernim sončenjem in vztrajnim plavanjem, bo konec poletja utrjen, kar se mu bo obrestovalo še v jesenskem in zimskem času!

Storite nekaj zase...

primer od 180 ali 160 na 140 ali 120. Če se nam je zmanjšal, denimo, v dveh minutah, bo naš počitek vsakič trajal dve minuti. Ko boste že v formi, se vam bo pulz hitreje umiril kot na začetku (vsekakor ga pogosto preverjajte!), pa tudi možno-

KAM, KAJ, KJE...

Mednarodni Mirnapeški tek

Sobota, 28. junija, bo po tradiciji pomenila drugi vrhunec sezone za »cestne« tekače (prvi je maraton v Radencih). Ne le slovenski vrhunski in rekreativni tekači, tudi mnogi tuji ljubitelji teka se bodo ta dan pripeljali v dolenski »tekaški center« v Mirno Peč. Letošnji tek bo petnajsti po vrsti, začel pa se bo ob 17. uri. Takrat bo na pot najprej odšla največja skupina tekačev (na 10 in 21 km), nekaj minut za njimi pa se bodo na treh krajših razdaljah pomerili še pionirji in cicibani. Prijavnina znaša 1500 tolarjev (za daljše teke) in 500 tolarjev (za mlade). Vsak udeleženec prejme majico. Iztoka Golobčiča lahko za dodatne podatke pokličemo po telefonu 068/78-490, 78-027 ali 78-026.

Kolesarjenje okoli Pohorja

Letos mineva sto let organiziranega kolesarjenja v Mariboru. Zelo pomemben prispevek k tej častitljivi obletnici je gotovo devetnajst prirediteljev okoli Pohorja, ki so jih mariborski kolesarski delavci uspeli izvesti z izdatnim sodelovanjem občin, krajevnih skupnosti, turističnih in športnih organizacij krajev, skozi katere poteka trasa maratona.

Letošnji 150 km dolgi maraton bo v soboto, 5. julija. Start bo ob 8. uri na Lentu v Mariboru (v okviru festivala Lent '97). Vožnja bo zaprta do večjih klancev proti Slovenski Bistrici, nato pa bo vsakdo po svojih močeh prisopihal do cilja (na Lentu). Ob progi bodo številne okrepčevalnice. Za 2500 tolarjev (v predprijavi) udeleženci prejmejo kolajno, kolesarski dres po meri in malico, vsak pa bo vključen še v bogat srečelov. Za informacije in prijave so vam na voljo kar tri telefonske številke: 062/35-495 (Fajdiga), 061/221-008 (Rokavec) in 062/212-314 (KD Branik).

S planinci pod zemljo in v hribe

Planinsko društvo Zlatarne Celje vabi v soboto, 28. junija, na dvodnevno potepanje po turističnih jamah. Odhod s posebnim avtobusom bo ob pol šestih s parkirišča na Glaziji v Celju.

V soboto, 5. julija, pa se z njimi lahko odpravimo na Monte Coglians. Odhod bo ob štirih zjutraj z istega parkirišča. Prijave za oba izleta zbirajo po telefonu 063/452-927.

Tek za pokal Antonijev rov

KD Sloga 1902 iz Idrije vabi tekače, da se udeležijo tekmovanja v gorskem teku, ki bo v nedeljo, 6. julija. Start bo ob 11.30 uri pred Antonijevim rovom v Idriji. Proga poteka skozi center mesta, mimo gradu in kmetije Rejc, cilj pa je pri turistični kmetiji Alič. Dolžina proge je 8 km, višinska razlika pa 700 metrov. Za prijavino 1000 tolarjev vsak dobi malico, okrepčila ob progi, prevoz opreme na start in avtobusni prevoz nazaj v Idrijo. Stojan Kokalj je v društvu zadolžen za prijave in informacije, dosegljiv pa je v večernih urah potovalno 065/76-614.

Julijski spored Brazd vzdržljivosti

Tekmovalna sezona za bodoče kaveljce in korenine je na vrhuncu. Še vedno pa ni prepozno, da se v akcijo vključite vsi, ki si želite poiskati družbo med ljubiteljskimi športniki. Celoletna akcija, ki jo vodi športno društvo Brazde vzdržljivosti, od udeležencev »zahteva« (poleg včlanitve v društvo) le redno vadbo.

V mesecu juliju in avgustu se bodo kaveljci in korenine udeležili ene kolesarske prireditve (v nedeljo, 13. julija, 155 km dolgega maratona Franja – več o njem v nadaljevanju), enega pohoda v gore (v soboto, 5. julija, na Begunjsčico, inf: 061/15-22-426), dveh plavalnih prireditev (v soboto, 9. avgusta, na Kočevskem jezeru v okviru Dneva športa v Kočevju, inf: 061/851-830 in v nedeljo, 17. avgusta, v Ljubljani, info: 061/322-675).

Dan športa ob Kolpi

Primostek je obmejna vas v severovzhodnem delu Bele krajine. Leži na terasi na desnem bregu reke Lahinje, tik preden se ta izlije v reko Kolpo. Skozi vas vodi cesta iz Metlike v Črnomelj. Ob Kolpi, ki je ena najčistejših slovenskih rek, je urejen manjši kamp z znanim kopališčem. Idiličen kraj ponuja ugodno, mirno počitnikovanje, kopanje v topli reki, čolnarjenje in možnost ribolova.

Športno društvo Partizan Semic in športna unija Slovenije prav tam prirejata športnorekreativno prireditev, ki bo v soboto, 12. julija. Gostoljubni Belokranjci nam bodo pripravili prijeten družinski Dan športa (z odbojko na travi, hokejem na travi, lokostrelstvom, pikadom, namiznim tenisom, kopanjem v reki Kolpi), obilo pa bo zabave in dobre hrane. Prijave sprejemata Žan Škrinjar (068/68-119) ali Branko Šaver (068/67-709) do 5. julija.

Če živimo športno, živimo zdravo

Večina športnih aktivnosti, ki potekajo v poletnih mesecih, je namenjena otrokom. Ti so med počitnikovanjem velikokrat prepuščeni le svoji iznajdljivosti, kar pa lahko zanje pomeni tudi veliko nevarnost. Bolje bo, da otroke zaupamo izkušenim vaditeljem in vodjem programov. Počitnice bodo tako preživeli zdravo in varno.

Počitnice v Gozdnem taboru Mozirje in v kranjskogorskem Porentovem domu smo omenili že prejšnjič (podrobneje lahko izveste tudi po telefonu 0061/13-19-277). Tokrat pa se posvetimo nekaterim drugim ponudnikom.

Letošnje poletje mladim Novomeščanom zagotovo ne bo dolgčas. Da se bodo mimogrede kaj naučili, bosta zanje poskrbela Tenis center Lutrsko in Grip Inženiring. Aktivnosti, kot so: igranje tenisa, plavanje v bazenu, orientacija, odbojka, nogomet, košarka in ribolov, bodo mladini na voljo (po en teden) od 30. junija do 23. avgusta. Telefon za prijave je 068/21-058. Andrej Stanovnik iz Kamnika pa osnovnošolce

vabi na teden aktivnega preživljanja prostega časa in zanimivih doživetij. V Žužemberku, na turistični kmetiji Pri puclju, je s sodelavci postavil tabor, kjer se bodo otroci poleg pravega taborniškega življenja in spoznavanja čudovite okolice naučili čistega zraka, se naučili jahati in samostojno pripraviti bivak v naravi, se spustili s kanuji po Krki in se brezskrbno zabavali ob športnih igrah in drugih aktivnostih. Andreja dobimo po telefonu 061/813-838.

Koren sports s tržiškega konca pa vabi na raznovrstne poletne aktivnosti, za otroke in odrasle. Otroci se bodo lahko vključili v športno-jezikovni tabor in aktivne počitnice (s kolesarjenjem, spustom z gumenjakom po reki, športnim plezanjem, kopanjem na Bledu, igrami z žogo in zabavnim programom), odrasli pa si bodo privoščili udeležbo na športnih taborih za tenis, športni ribolov, jadralno padalstvo, športno plezanje, kolesarjenje, pohodništvo, jamarstvo...

16. mednarodni kolesarski maraton Franja

Kolesarsko društvo Radenska Rog je že dolgoletni organizator največje in najbolj organizirane športnorekreativne kolesarske prireditve pri nas. Na 155 km dolgo pot iz Tacna pod Šmartno goro (Izobraževalni center MNZ) preko Vrhnike, Logatca, Godoviča, Idrije, Cerknega, Kladja do Škofje Loke in od tam do Tacna se bo po predvidevanjih odpravilo okrog 1500 kolesarskih navdušencev. Iz Tacna bodo odšli ob 8. uri zjutraj, proga pa bo odprta do 16. ure. Predprijave zbirajo na sedežu društva na Somškovi 4 v Ljubljani (vsak delavec med 9. in 13. uro, od 7. do 11. julija) in na štartnem mestu na dan pred prireditvijo (od 17. do 20. ure), v nedeljo, 13. julija, pa do štarta. Prijavnina je 2000 tolarjev, vsi udeleženci pa se bodo lahko brezplačno okrepčali v Cerknem, na Kladju, v Škofji Loki in v Tacnu. Zvone Zanoškar, ki je alfa in omega maratona Franja, nam bo veseljem dodal še kakšno podrobnost. Pokličemo ga lahko po telefonu 061/329-488.

Dan športa v Kočevju in Mednarodni športni vikend v Bohinju

Vsem, ki imate radi športne aktivnosti v naravi, pa le v vednost, da si boste razvedrili vsaj enega od dveh avgustovskih koncev tedna.

Na obalo Kočevskega jezera se bodo odpravili v soboto, 9. avgusta (program: plavalni maraton na 2000 m, odbojka na travi, lokostrelstvo, športne igre), inf: 061/851-830. V Bohinjski Bistrici (kjer organizator športna unija Slovenije pričakuje okrog 400 udeležencev) pa bo športno in družabno srečanje trajalo od petka, 22., do nedelje, 24. avgusta (program: odbojka na travi, košarka, tenis, lokostrelstvo, orientacija s kanuji po Bohinjskem jezeru, izlet v hribe, kolesarjenje, spust s kajaki ali kanuji po Savi Bohinjski do jezera do Bohinjske Bistrice, inf: 061/31-17-28.

Pripravil: Žiga Černe

LEP GOZDNI TEK V ŠTORAH

Turistično društvo Štore je nadvse uspešno izvedlo gozdni tek, ki se ga je udeležilo 50 tekačev, med njimi tudi nekaj odličnih slovenskih atletov. Prišli so iz več koncev Slovenije, od Lenu dave do Ruš in Velenja ter Planine pri Sevnici.

Srečanje tekačev v Štorah je izredno lepo uspelo tudi po zaslugi domačina Jožeta Štingla, ki je v skupini MTS Gorenje že večkrat sodeloval na svetovnih maratonih in nekaj izkušenj prenesel tudi v domači kraj. Res je, da je bila 12 km dolga gozdna pot na več mestih izredno strma, vendar so bili udeleženci poplačani s številnimi nagradami in drugimi pozornostmi. Tako so poskrbeli za masažo in pogostitev; ob progi je bilo dovolj pijače in sadja, med nagradami pa je bilo tudi več umetniških del domačih avtorjev, ki se uveljavljajo s samostojnimi razstavami.

Rezultati - moški do 30 let:

1. Ivan Kukovič 45,40; 2. Damjan Zupanc 49,52; 3. Janez Kužner 50,38; moški do 40 let:

1. Stane Rozman 46,47; 2. Janez Sužnič 47,40; 3. Brane Škorbrne 48,18; moški nad 40 let:

1. Marjan Krempl 45,02; 2. Obrad Lazič 49,38; 3. Branko Perme 50,08; Jože Štingel 51,13...

ženske do 30 let: 1. Ana Šmidhofer 1:05,02; 2. Zdenka Pušnik 1:06,45; ženske do 40 let:

1. Dragica Hriberšek 1:02,56; 2. Ljubica Dolovšek 1:06,55; ženske nad 40 let:

1. Lojzka Felicijan 1:07,19.

Hinko Jerčič

KO BOM VELIKA, BOM MARATONKA... - Tako si najbrž misli punčka ob zmagovalnih stopniščah, na katerih sta najhitrejši med ženskami do 30 let: Ana Šmidhofer (1.) in Zdenka Pušnik. (Foto: Hinko Jerčič)

Pogovor s Petro Haas, predsednico sindikata KNG v Henklu Zlatorogu

S TUJIM DELODAJALCEM IMAMO DOBRE IZKUŠNJE

Danes je Henkel Zlatorogu, ki je v 51-odstotni lasti Henkla Avstrije, eno od najbolj uspešnih in perspektivnih podjetij v mariborski industriji in našem gospodarstvu nasploh. Kje je ključ za uspeh tega podjetja in kako so delavci preživeli tranzicijske čase, nam je povedala predsednica sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije v podjetju Petra Haas.

Zlatorog je bil že od nekdaj med paradnimi konji mariborskega gospodarstva. Kdaj je pravzaprav nastal in kako se je razvijal? Koliko delavcev je bilo v podjetju zaposlenih v najboljših časih?

Petra Haas: Podjetje Zlatorog je leta 1887 ustanovil Karel Bros, ki je bil svoj čas mlinar v Nemčiji in Avstriji. Tovarna ima torej zelo dolgo tradicijo: blagovne znamke, ki jih je Zlatorog prevzel od bivših lastnikov, so iz leta 1923.

Med drugo svetovno vojno je bila v bombnih napadih tovarna povsem porušena. Po vojni so jo delavci usposobili za proizvodnjo pralnega in toaletnega mila ter pralnih praškov. Obnova tovarne je trajala do leta 1955.

Prvi stiki med Tovarno Zlatorog in koncernom Henkel Dusseldorf so bili navezani leta 1968, ko je Zlatorog ustanovil raziskovalni inštitut. Ta je navezal strokovne stike z uveljavljenimi partnerji. V teh letih je bil Henkel stalni Zlatorogov dobavitelj različnih kemičnih surovin.

Zaradi vlaganja v proizvodnjo in razvoj in zaradi dobrega marketinga, odličnega dizajna, dobrega sodelovanja z licenčnimi partnerji in dobre poslovne politike se je Tovarna Zlatorog do sredine osemdesetih let s svojimi proizvodi močno uveljavila na tedanjem jugoslovanskem tržišču. V svoji panogi je bila vodilna v državi. Ob tem pa je treba upoštevati, da je bil bivši jugoslovanski trg relativno zaprt, še zlasti za kemične izdelke in pralna sredstva, zato tuje konkurence tako rekoč ni bilo.

Povezava s strateškim partnerjem je bila nujna

Konec osemdesetih let se je Zlatorog znašel v krizi? Kje so bili glavni vzroki za to?

Petra Haas: Podjetje je začelo nazadovati, ko so bile ukinjene nekatere licence in ko se je vključilo v tedanji sozd Kema. Zaradi prekinitve strokovnih in poslovnih stikov s tujimi partnerji je začela tovarna zaostajati tako na tehnološkem kot na marketinškem področju. Nujno potrebno je bilo poiskati povezave s svetovno znanimi podjetji. To je Zlatorogu uspelo le delno s poslovnimi tehničnim sodelovanjem s kanadsko-ameriško korporacijo Diversey GmbH iz Nemčije. Tuji partner je bil sicer pripravljen podpisati pogodbo o ustanovitvi mešanega podjetja, vendar je bil Zlatorog zaradi tehnološke zastarelosti zainteresiran za vlaganje, ki bi pokrivalo večji del proizvodnega programa.

Zlatorog je bil med prvimi podjetji v Sloveniji, ki so se začela pripravljati na prehod na tržno gospodarstvo. Tako se je med prvimi dolgoročno povezal s strateškim partnerjem iz tujine, ki je postal tudi večinski lastnik podjetja. Kako je prišlo do tega?

Petra Haas: Leta 1989 se je Zlatorog z novim vodstvom ponovno povzpela na četrto mesto med jugoslovanskimi proizvajalci in proizvedel skupno 50.000 ton izdelkov. Po vrednosti je tovarna na domačem trgu dosegla kar 10-odstotni tržni delež. Podjetje je izkoristilo, kar se je izkoristiti dalo, vendar pa je bilo že tedaj jasno, da brez korenitih sprememb v naslednjih letih ne bo mogoče ponoviti uspeha.

Že konec leta 1989 je bilo poslovodstvo Zlatoroga trdno prepričano, da je potrebno s pomočjo mednarodno zelo znanega in uspešnega partnerja spraviti proizvodnjo in prodajo na solidno evropsko raven in si tako ustvariti nove možnosti za prihodnost. V juliju leta 1989 je podjetje navezalo stike z nemškim Henklom. Ker je Henkel Avstrija že od leta 1984 gradil podjetniško skupino v srednji Evropi, sta Henkel Avstrija GmbH Wien in Tovarna Zlatorog Maribor ustanovila mešano podjetje (joint venture equity). Ustanovna pogodba je bila podpisana 18. maja 1990, mešano podjetje Henkel Zlatorog pa je začelo poslovati 1. julija 1991. Pozitivni zaključni račun iz leta 1989 je bil dobro izhodišče za enakopravno pogajanje s tujim partnerjem. Henkel Avstrija (gre za hčerinsko podjetje, ki je v 100-odstotni lasti Henkla iz Dusseldorfa) je z Zlatorogom podpisal pogodbo, po kateri je dobil 51-odstotni upravljalški delež. Henkel Zlatorog je tako postal v Sloveniji model mešane družbe z večinskimi tujim kapitalom.

Pravočasno prestrukturiranje

Novo podjetje Henkel Zlatorog je bilo med prvimi v Mariboru, ki se je uspelo prestrukturirati in prilagoditi tržnemu gospodarstvu. Med prvimi je pripravilo tudi program reševanja trajno presežnih delavcev ter ustrezne programe za prekvalifikacije in

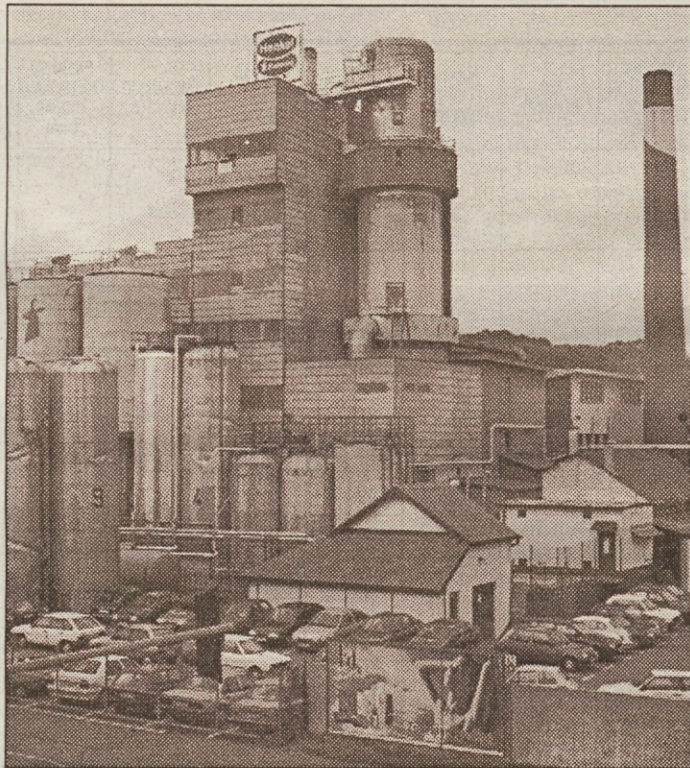
dodatno izobraževanje delavcev. Kako so prestrukturiranje na svoji koži občutili delavci in koliko trajno presežnih je bilo podjetje v procesu prestrukturiranja prisiljeno odpustiti?

Petra Haas: Proces kadrovskega prestrukturiranja je potekal več let in je bil usklajen z investicijskimi vlaganji in s tehnološkim posodabljanjem proizvodnje. Za trajno presežne delavce, si je podjetje maksimalno prizadevalo, da je vsem zagotovilo socialno varnost.

Trajno presežne delavce je Henkel-Zlatorog odpuščal z mehкими metodami. Številnim je dokupil leta in jim omogočil, da so se predčasno upokojili. Podjetje je maksimalno pomagalo tudi vsem tistim delavkam in delavcem, ki so se odločili za samozaposlitev.

Kadrovske prestrukturiranje je trajalo pet let. V tem času je podjetje zrešilo problem delavcev, za katere je zaradi uvajanja nove tehnologije zmanjkalo dela. Veliko se jih je v tem času uspešno prekvalificiralo. Vsi delavci, ki so kot trajno presežni izgubili delo, so dobili odpravnino in vse drugo, kar jim pripada po zakonu.

Sindikati so bili med kadrovskim prestrukturiranjem seznanjeni z vsemi aktivnostmi, prav tako pa je imel vpogled v vse dokumente. V posameznih primerih smo terjali dodatna pojasnila in zahtevali rešitve, ki so bile za delavce ugodnejše.

Henkel Zlatorog sodi med najbolj uspešna podjetja v mariborski industriji in nasploh gospodarstvu

Reči je treba, da je bil proces razreševanja trajno presežnih delavcev sicer boleč, vendar pa je začelo podjetje te probleme zreševati pravočasno. Prav tako sta oba družbenika zagotovila ustrezna finančna sredstva za odpravnine, za dokup let, za štipendije otrokom trajno presežnih delavcev, za prekvalifikacije in za različne druge oblike pomoči.

Kadrovske prestrukturiranje je bilo nujno. O tem veliko povedo tudi številke. V najboljših letih je bilo v Zlatorogu zaposlenih 1276 delavcev, od tega 301 na Hrvaškem, v Srbiji, v Makedoniji in v Bosni in Hercegovini. Na začetku letošnjega leta pa je bilo v podjetju zaposlenih 587 delavcev.

Podjetje je s svojimi izdelki navzoče v 17 evropskih državah

Danes je Henkel Zlatorog eno najuspešnejših mariborskih podjetij. Kakšna je dosežna izkaznica podjetja danes?

Petra Haas: Marsikaj o tem sem že povedala. Naj ponovim, da je podjetje v 51-odstotni lasti Henkla Avstrije GmbH Wien, 49-odstotni lastnik pa je delniška družba Zlatorog. V podjetju je zdaj 459 redno zaposlenih, 53 zaposlenih dela v Henklu Zlatorogu Storitve, 55 delavcev je zaposlenih za določen čas, v po-

Generalni direktor Henkla Zlatoroga Andrej Mesarič in predsednica sindikata KNG v podjetju Petra Haas podpisujeta podjetniško kolektivno pogodbo

djetju pa je tudi 20 pripravnikov. Podjetje vodi generalni direktor Andrej Mesarič.

Henkel Zlatorog razvija, proizvaja in trži izdelke s področja detergentov, čistil in kozmetike. Naši potrošniki lahko izbirajo med približno 50 blagovnimi znamkami. Prisotni smo v 17 evropskih državah. Veliko pozornosti podjetje posveča kakovosti. Avstrijsko združenje za certifikacijo in Slovenski inštitut za kakovost sta leta 1995 podjetju podelila certifikat ISO 9001. Sicer pa ima naše podjetje pomembno vlogo tudi v širšem prostoru. Podjetje pomaga pri razvoju znanja, znanosti in kulture, še zlasti pri mladih, prav tako pa pomaga reševati socialne težave. Henkel Zlatorog se velikokrat pojavlja tudi kot sponzor na področju vrhunškega športa in kulture.

Podjetniško kolektivno pogodbo spoštujejo stoddstotno

Henkel Zlatorog očitno zelo uspešno posluje. Kako pa to v svojih žepih občutijo delavci? Kakšne so plače, kako je z regresom in uresničevanjem drugih pravic delavcev?

Petra Haas: V podjetju imamo sklenjeno podjetniško kolektivno pogodbo, ki smo jo sprejeli na osnovi splošne in panožne kolektivne pogodbe. V podjetniški kolektivni pogodbi smo definirali vse najpomembnejše elemente za plače in druge stroške, namenjene delavcem. Vsako tekoče leto do 1. aprila ponovno definiramo izhodišča v skladu z gibanji inflacije in drugimi okoliščinami, ki vplivajo na standard delavcev. Do sedaj nam je uspelo zagotoviti stoddstotno izpolnjevanje vseh dogovorjenih elementov po podjetniški kolektivni pogodbi.

Delavcu v stiski priskoči na pomoč sindikat KNG

Imajo delavci še kakšne dodatne ugodnosti, ki jim jih nudita podjetje in sindikat?

Petra Haas: Člani sindikata imajo še dodatne ugodnosti, predvsem tisti, ki so v težkem finančnem položaju. Sindikat plačuje penzijske storitve, če je član na zdravljenju v zdravilišču in bi moral penzijske storitve plačati sam. Prav tako sindikat plačuje otrokom delavcev v stiski šolo v naravi, letovanje na morju preko Rdečega križa in Zveze prijateljev mladine, ob koncu leta pa obdarujemo vse otroke do sedmega leta s paketi, ne glede na to, ali so starši člani sindikata ali ne. V izredno hudih primerih otrokom kupujemo tudi šolske knjige in jim plačujemo malico ter kosilo čez vse šolsko leto.

Člani sindikata so med seboj solidarni. Kako si v vašem podjetju sindikalisti pomagata, če član zabrede v težave ali socialno stisko?

Petra Haas: V našem podjetju so člani sindikata med seboj dokaj solidarni. Če kateri član zabrede v težave, poiščejo sodelavci sindikalnega zaupnika, ki prizadevno poskuša pomagati po svojih močeh. Kadar je kdo v resnejših težavah, mu pomaga predsedstvo sindikata z enkratno finančno pomočjo v znesku 50.000 tolarjev.

Brezposelnost je v Mariboru največji problem

S kakšnimi problemi se delavci zdaj najpogosteje obračajo na svoj sindikat?

Petra Haas: Največ problemov imajo delavci doma in v družini. Večina delavk in delavcev ima nezaposlenega partnerja, saj je v Mariboru 16.000 nezaposlenih. Polovico družinskih problemov prinesejo s seboj na delovno mesto. Mnogokrat se zgodi, da delavec prosi vodstvo podjetja, naj vsaj za določen čas zaposlijo brezposelnega partnerja ali drugega družinskega člana, da bi tako družinski proračun vsaj za silo spravili na zeleno vejo. Če se le da, predsedstvo sindikata prosi vodstvo, naj v takšnih primerih delavcem priskoči na pomoč. S tako obliko pomoči smo že velikokrat uspeli in na to smo kar malce ponosni.

V minulih letih ste sindikalisti v Henklu Zlatorogu dobili veliko izkušenj pri sodelovanju s tujim delodajalcem. Kakšne so te izkušnje? Pri nas se delavci v marsikaterem podjetju še vedno bojijo, da njihovo podjetje prelo v večinsko last tujega delodajalca. Kaj bi jim odgovorili oziroma svetovali?

Petra Haas: Pri sodelovanju s tujim delodajalcem imamo pozitivne izkušnje, saj ta spoštuje slovensko zakonodajo in panožno kolektivno pogodbo, delno pa finančno pomaga tudi pri delovanju našega sindikata. Zlasti na področju izobraževanja, pri delovanju športne sekcije in pri zdravljenju naših članov.

Delavca ne zanima, kdo je lastnik, temveč predvsem kdaj in v kako visoko plačo in druge prejemke bo prejel ter pod kakšnimi pogoji bo delal in ohranjal zaposlitev.

Na vprašanje, kaj bi svetovala drugim delavcem, lahko rečem, da imamo v Henklu Zlatorogu s tujim delodajalcem pozitivne izkušnje, čeprav je bilo na začetku težko. Na nove razmere nismo bili pripravljeni. Zaradi prestrukturiranja se je zmanjšalo število zaposlenih, kar je slabše vplivalo na vse nas. Največ kritik je bil deležen sindikat. Vendar je sindikat kasneje z družbeniki našel ugodno rešitev, saj smo se dogovorili za mehke metode odpuščanja trajno presežnih delavcev. Vsi presežni delavci so dobili odpravnino, tisti ki so ostali, so se prekvalificirali, za invalide pa je bila odprta invalidska delavnica Henkla Zlatorog Storitve. Delovni invalidi so zadovoljni. Dnevno imajo, denimo, na delovnem mestu celo telovadbo pod vodstvom fizioterapevte. Enako velja tudi za delavce v redni proizvodnji.

Skratka, delavcem se korektnih tujih delodajalcev ni treba bati.

Dobro sodelovanje v sindikatu KNG

Kako pa ste zadovoljni s sodelovanjem v svojem panožnem sindikatu KNG? Ste morda razvili tudi sodelovanje s sindikalisti v tistih državah, kjer ima Henkel svoje tovarne?

Petra Haas: S sodelovanjem v panožnem sindikatu smo zadovoljni. Sproti dobivamo informacije in opozorila o spremembah raznih zakonov, kolektivnih pogodb in podobno. Udeležujemo se tudi seminarjev in predavanj.

Mednarodno sodelujemo z ICM. Imeli smo tudi srečanje s sindikati iz Avstrije in Hrvaške, kjer smo se seznanili tudi z njihovo kolektivno pogodbo. S sindikati v državah, kjer ima Henkel svoje tovarne, se še nismo srečali, vendar to načrtujemo.

Ponosni na prejeta priznanja

Za konec pa še tole vprašanje: Danes sindikalnim zaupnikom v podjetjih ni z rožicami postlano. Kako ste preživeli nemirna leta, ko se je vaše podjetje olastnilo, prestrukturiralo in pripravilo na poslovanje v pogojih tržnega gospodarstva? So bila to za sindikaliste v podjetju težka leta? Kaj pa prihodnost, so najhujši problemi že rešeni?

Petra Haas: Kakor sem že prej omenila, nismo bili pripravljeni na nove razmere. Delavci so bili v večnem strahu za izgubo delovnega mesta, vendar se je to že uredilo. Vsa ta leta smo z dobro voljo in potrpežljivostjo reševali težke situacije. Predvsem je bilo hudo, ko je skušal v naše vrste vdreti drug sindikat in razrahljati enotnost delavcev. Z vsemi silami smo se temu uprli, saj smo za delavce zares storili vse, kar je bilo mogoče. Med drugim smo, denimo, pripravili seminar za vse zaposlene, na katerem smo jih seznanili s pravicami in dolžnostmi. Običajno delavec pozna samo svoje pravice, kasneje pa šele pomisli na svoje dolžnosti. Vendar se je tudi to že uredilo.

Najhujše probleme smo rešili. Sicer pa bi za lažje delo sindikata bilo zelo koristno, če bi bila sprejeta nova delovnopravna zakonodaja.

Moram pa reči, da sem zelo ponosna na priznanje ZSSS, ki ga je za svoje delo dobil sindikat našega podjetja v lanskem letu, in na priznanje, ki mi ga je letos podelil KNG. Poudarila bi rada, da brez dobrega predsedstva in brez zavzetega članstva, ki solidarno sodeluje pri vseh akcijah, teh dveh priznanj ne bi dobili. V tem trenutku lahko rečem, da si želim še naprej takšnega sodelovanja s članstvom in s predsedstvom sindikata v podjetju ter s sindikalnimi funkcijami zunaj našega podjetja. Prav tako si želim, da bi bilo sodelovanje sindikata in vodstva podjetja še naprej tako korektno kot doslej.